

Dësë

Voli 1 • Numri 4 • Tetor-Dhjetor 2013

*Të përgjigjem
o Zoti im...*

Hayatın Tatlı Yanı...

Do të jetë e vështirë. Do të vij drejt Teje, edhe pse jam e frikësuar dhe në zemrën time ka një shpresë shumë të vogël. Do të vij drejt Teje, duke shpresuar se në vend të zemërimit do të më tregosh mëshirën Tënde. Do të vij drejt Teje, e larguar nga fajet dhe gabimet e mia, sepse jam aq e mjerë, sa vetëm mëshira Jote mund të më shpëtojë dhe, sepse nuk kam asnjë vend tjetër, ku të mund të shkoj, jam e braktisur nga të gjithë. Unë e di që dera Jote është e hapur për gjithkënd... Nesër do të vij të Ti, do të vij e emocionuar, si asnjëherë tjetër... Nesër zemra ime do të dojë, sikur nuk ka dashur askënd më përpara. Zemra do të jetë e nënshtruar, kurse kokën do ta mbaj lart, do të jem krenare, siç nuk kam qenë asnjëherë. Do të tregoj se unë nuk u mbyta në këtë pellg...

Ti je i vetmi, që mund të më qortosh. Ti mund të më kritikosh ose të më japësh zemër. Dua të sillesh me mua si me një fëmijë të vogël. Të më thuash, vrapo drejt gjërave të mira e largohu prej të shëmtuarave, më mbaj për dore, mos më lësho. Nga kush mund të kërkoj ndihmë, nëse Ti nuk më përkras? Më mirë më godit, sesa të më injorosh. Unë akoma kam shpresë që Ti do të më presësh me dashurinë Tënde. Unë nuk mund të përballem me Madhësitinë Tënde. Brenda meje

ekziston një fëmijë i vogël, që do të vijë pranë Teje. Edhe nëse Ti e përzë, ai do të vrapojë përsëri drejt Teje. Por, nëse Ti nuk do të më duash më, atëherë unë do të mbes e vetme. Por unë kam shpresë që Ti nuk do ta bësh një gjë të tillë. Ti do të më ndihmosh mua... Ti e di shumë mirë sëmundjen time dhe do të më shërosh. Ti do të m'i mbulosh gabimet e mia dhe, pavarësisht mëkateve që kam bërë, do të më duash, ashtu siç ke bërë gjithmonë...

Do të vij si një fajtoresë, si një njeri me shumë të meta... Nuk e di sa kam gabuar, por ndosh- ta me një pafytyrësi, kam akoma shpresë të Ti, tek falja Jote. Jam e lumtur që nuk kam askund tjetër ku të mund të shkoj! Ata që më kanë ëndërruar, janë larguar, pasi kanë re- lizuar ëndrrat e tyre. Ata që më kanë dashur, më kanë harruar tashmë. Rreth meje kanë mbetur disa miq... disa i kanë jetuar të gjitha ditët e jetës së tyre, kurse disa të tjerë do të shqetësohen nga ky largim i imi. Akoma nuk jam bërë gati për të ardhur tek Ti, por mendoj se kurrë nuk do të bëhem gati..., sepse sado që të përgatitem, kjo përgatitje kurrë nuk do të jetë e mjaftueshme. Te Ti nuk do të vij duke menduar: "Cilën bluzë të vesh, cilën ngjyrë, cili fund më rri më mirë, cilën shami të vend- os?.." Tek Ti do të vij me një veshje të thjeshtë dhe modeste... Do të vij në heshtje pranë Teje...

BOTUESI
Shtëpia Botuese "Progresi"

DREJTOR & KRYERADAKTOR
Alban Kali

REDAKTOR
Brikena Smajli

KORREKTOR
Zija Vukaj

PËRKTHYES
Ernida Kraja | Eva Kajti
Naile Sulaj | Verzana Nikshiqi

DIZAJN
Bledar Xama

ADRESA
L: Vasil Shanto; Rr: Çajupi
Shkodër; Shqipëri

MOBILE
+355 67 208 6767

E-MAIL
revistaetika@progresibotime.com

VITI: I
NUMRI: 4
Tetor-Dhjetor
2013

Përmbajtja

Problemet gjatë lehonisë

Dr. Betyl Nefise Inall

36

**Ndeshmëria ndaj
hakut të robit**

Osman Nuri Topbash

20

**I dashuri
bën kurban
për të dashurin**

Kybra Çoban

10

**Zemra e të varfërit
i ngjan një dhomë
të mbushur me tym**

Fatma Hale Liman

26

Nënat tona

Shafika Kaja Meric

18

Të qeshurit

Kevser Atar

30

**Rregullat
kryesore të Haxhit**

Melike Shahin

5

**Haxhi dhe Umreja
me hadithe**

Tuba Çenar

19

**Ushqimet që
forcojnë kujtesën**

Nejla Bash

32

Gruaja dhe flijimi

Halime Demireshik

13

Nesër do të vij te Ti

Neslihan Nur Turke

22

**Femrat dhe
pëlhurat**

Ajsha Erasllan

34

Secili e ka një ftesë

Fatma Nur Xhihan

16

**Atë që hamë e vendosim
mbi tavolinë, atë që nuk e
hamë e hedhim në plehra**

Neslihan Nur Turke

25

**Çfarë duhet të kemi
parasysh kur blejmë
dhe gatujmë mish?**

Rushan Kavallë

38

Rregullat kryesore të Haxhit

Sipas jurisprudencës islame, termi *haxh* shpjegohet në këtë mënyrë: "Vizita në një kohë të përcaktuar e Mekës dhe e vendeve të tjera të shenjta përreth saj, duke veshur më përpara *ihramin* (veshja që përdoret nga haxhilerët). Pra, është një *ibadet* që bëhet për të plotësuar një nga shtyllat e Islamit. Ky *ibadet* është i përbërë nga *Arafati* dhe *Tavafi*."

Allahu ka thënë në Kuran:

"Me të vërtetë, Faltorja e parë e ngritur për njerëzit, është ajo në Bekkë (Mekë), e bekuar dhe udhërrëfyese për popujt. Në të ka shenja të qarta (që janë): vendi i Ibrahimit (mekami Ibrahim); (fakti që) kush hyn në të është i sigurt; dhe vizita (për haxh) e kësaj Faltoreje (e cila është detyrë) për këdo që ka mundësi ta përballojë rrugën. E kush nuk beson, Allahu nuk ka nevojë për askënd." (Al 'Imran, 96-97.)

Nga ky ajet kuptojmë se *haxhi* është një adhurim, i cili duhet të kryhet nga çdo mysliman që ka mundësi, të paktën një herë në jetë.

Nga ajeti kuptojmë se *haxhi* është *farz* (i detyrueshëm) për njerëzit që plotësojnë këto kushte:

1. Të jetë mysliman,
2. Të jetë në moshën e pjekurisë dhe pa të meta mëndore,
3. Të jetë i lirë,
4. Të bëhet në kohën e përcaktuar. (Haxhi bëhet një herë në vit, në një periudhë të caktuar.)
5. Të ketë mundësitë financiare dhe fizike,

Këtyre kushteve mund t'u shtohet edhe një tjetër, që është në veçanti për gratë, të cilat gjatë kryerjes së haxhit duhet të kenë pranë një njeri të familjes ose bashkëshortin.

Haxhi, duke marrë parasysh mënyrën se si kryhet, ndahet në tre lloje:

1. Haxhi Ifrad: Ky është haxhi që bëhet pa kryer *umren*. Ky është adhurimi që bëhet pa bërë *umren* gjatë muajve të haxhit, por hyrja në *ihram* është vetëm me nijetin për të kryer haxhin.

2. Haxhi Temetu: Është kryerja e *umres* dhe e *haxhit*, duke i ndarë nga njëri-tjetri. Pra, në fillim myslimani kryen *umren*, pastaj heq *ihramin* dhe, kur vjen koha e *haxhit* e vesh përsëri *ihramin* dhe kryen *haxhin*.

3. Haxhi Kiran: Kryerja e *umres* dhe e *haxhit*, pa i ndarë prej njëri-tjetrit. Pas kryerjes së *Umres*, myslimani nuk e heq *ihramin* derisa të vijë koha e haxhit.

Farzet e Haxhit:

Sipas *medh'hebit* (shkollës) Hanefi, farzet e haxhit janë tre:

- 1- Ihrami,
- 2- Qëndrimi në Arafat,
- 3- Tavafi (rrotullimi rreth Qabes).

Sipas *medh'hebit* Maliki dhe Hanbeli edhe ecja e shpejtë mes kodrave Merva dhe Safa është *farz*. Kurse sipas Shafiive, farz është edhe prerja e flokëve ose shkurtimi i tyre.

Të gjitha veprimet që bëhen gjatë kohëzgjatjes së haxhit (farzet, vaxhibet apo sunetet), quhen: *menasik*.

Etapat e Hajj

Sipas medh'h

3 Sa'ji

Ecja shtatë herë mes kodrave Merva dhe Safa. Ky është një nga vaxhibet e haxhit. Tre medh'hebet, përveç hanefive mendojnë se ky është një nga shtyllat e haxhit. Duke qenë se nuk është një adhurim që bëhet i ndarë, ai mund të kryhet edhe duke u lidhur me një tavaf.

4

Qëndrimi në Mina në ditën e tetë të dhul'hixhjes

Ky veprim është sunet. Në Mina qëndrohet një ditë dhe ditën pasardhëse nisemi për në Arafat.

5

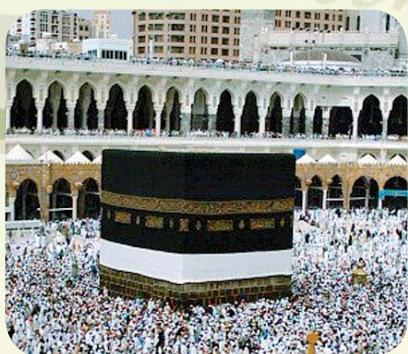
Qëndrimi në Arafat në ditën e nëntë të dhul'hixhjes

Ky veprim është farz. Një nga shtyllat e haxhit është të qëndrosh në Arafat ditën para Bajramit të Kurbanit. Qëndrimi në Arafat është një prej kushteve kryesore të haxhit. Për pranimin e haxhit është kusht qëndrimi i caktuar, në një vend për një kohë të përcaktuar. Prandaj, ai që nuk arrin të shkojë në Arafat (i veshur me ihram) para se të lindë mëngjesi i ditës së parë të Bajramit, e humb haxhin e atij viti. Edhe haxhi i njerëzve, që presin në një vend tjetër, nuk pranohet. Qëndrimi në Arafat deri në lindjen e diellit, duke bashkuar natën me ditën, është vaxhib.

Kush largohet nga Arafati para lindjes së diellit, është i detyruar të presë kurban.

Haxhit Ifrad

Shërbitorit Hanefi

2 Tavafi Kudum

Ky është një tavaf që kryhet kur arrihet në Meke si shenjë përsëritjeje.

1 Ihrami

(Ihrami është një nga farzet e haxhit). Janë disa veprime dhe sjellje që jashtë haxhit apo umres janë të lejuara dhe që gjatë kohës që zgjasin këto dy adhurime janë të ndaluara. Ihrami është një veshje e paqepur, e përbërë nga dy pjesë. Ihrami vishet kur mbërrihet në zonën e quajtur Mikat. Gjatë kohës së haxhit dhe umres, heqja e kësaj robe në zonat e përcaktuara nuk është e lejuar. Kryerja e gjërave të ndaluara gjatë kohës që mbahet ihrami ka dënim të caktuar.

6 Bashkimi i namazeve të drekës dhe të iqindisë

Namazet në kohën e drekës falen të bashkuara. Falja bëhet në këtë mënyrë: pasi këndohet ezani i drekës, bëhet falja e sunetit të drekës; këndohet ikameti dhe falet farzi i drekës. Pas kësaj, duke thirrur ikametin, falet farzi i iqindisë. Për ezanin e iqindisë nuk ka nevojë të thirret një ezan tjetër.

9 Gjuajtja e shejtanit me gurë në Mina

Është sunet kalimi i natës në Muzdelife, pastaj falja e namazit të akshamit herët dhe pritja e lindjes së diellit, duke bërë tekbir, adhurim, dua dhe duke kërkuar falje për gabimet e bëra. Pastaj bëhet nisja drejt Mina-së. Sipas Hanefive, qëndrimi në Mina gjatë ditëve të goditjes së shejtanit me gurë, është sunet.

Gjuajtja e shtyllave (këto janë shtylla që personifikojnë shejtanin) me gurë është vaxhib. Çdo shtyllë goditet me nga shtatë gurë. Koha e këtij veprimi është prej agimit të ditës së parë të Bajramit, deri në perëndim të ditës së katërt të Bajramit. Gjatë hedhjes së çdo guri duhet thënë: "Bismilah".

10

Kurbani dhe prerja e flokëve

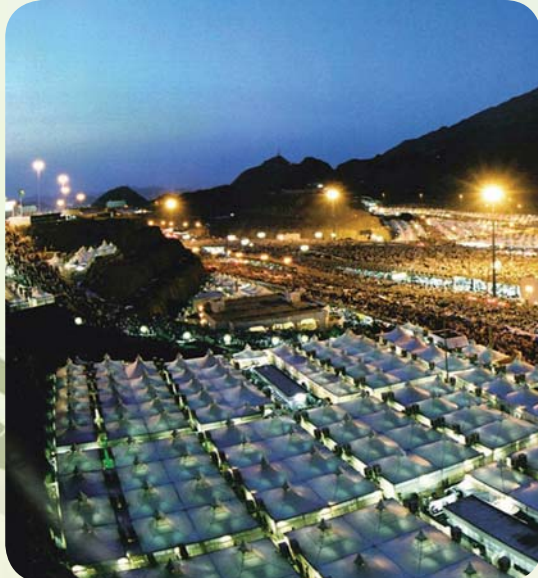
Qethja ose prerja e flokëve është një simbol i daljes nga ihrami. Pa u bërë ky veprim, nuk dilet nga ihrami. Qethja është vaxhib. Pejgamberi ynë i nderuar në ditën e parë të Bajramit, pasi ka gjuajtur shtatë gurë drejt shtyllës Akabe, ka prerë kurban, ka qethur flokët dhe pastaj ka bërë tavafin në Meke dhe, në të njëjtën ditë, është kthyer në Mina.

8

Qëndrimi në Muzdelife në ditën e parë të Bajramit

Qëndrimi në Muzdelife, në ditën e parë të Bajramit është vaxhib. Kalimi i natës aty është sunet. Mbledhja e gurëve në Muzdelife për t'i gjuajtur më vonë në Mina, është sunet.

7

Bashkimi i namazeve të akshamit dhe të jasisë në Muzdelife

Bashkimi i namazeve të akshamit dhe të jasisë dhe falja e tyre në Muzdelife është vaxhib. Falja e këtyre namazeve bëhet në këtë mënyrë: në fillim bëhet falja e farzit të akshamit, pa falur sunetet; pas kësaj, falet namazi i jasisë. Falja e namazeve nafile mes namazeve të bashkuara është mekruh.

11

Tavafi

Në të gjitha llojet e haxhit, tavafi është farz. Haxhi nuk pranohet pa u bërë ky tavaf. Koha që mund të bëhet ky tavaf, fillon me mëngjesin e ditës së parë deri në perëndimin e ditës së tretë. Kryerja e tavafit brenda kësaj kohe është vaxhib. Nëse ky tavaf nuk bëhet brenda kësaj kohe (pa pasur një arsye të pranueshme), atëherë duhet flijuar një kurban si dëmshpërblim. Ky tavaf nuk ka një afat përfundimtar, kjo do të thotë që mund të kryhet në çdo kohë, deri në fund të jetës. Pas kryerjes së këtij tavafi dhe pas heqjes së ihramit, është sunet ecja mes kodrave Safa dhe Merva.

12

Tavafi i lamtumurës

Ky është një nga vaxhibet e haxhit. Ky është tavafi i fundit që duhet bërë nga të gjithë haxhilerët që vijnë në Meke nga vendet e tjera.

I dashuri bën kurban për të dashurin

Po hyri një dashuri në zemër, aty nuk mbetet asnjë ve-
për egoizmi. Të gjitha rrahjet e zemrës, lutjet, përgjërimit,
veprimet janë për të dashurin... Mendja del nga funksioni,
të dashurin e urdhëron zemra... Ai që e ka zemrën të mbu-
shur me dashuri, merr për shembull sjelljet e atij që do.
Pra, ata që shohin të dashuruarin, kujtojnë të dashurin.
Gjatë kohës tronditet edhe i dashuruar, edhe i dashuri.

Pa prituri shpërblim dhe pa qëllime të këqija, dashuria
e ushqen njeriun shpirtërisht dhe e bën atë të pjekur.
Ndërkohë që nevojat trupore janë buka dhe uji, nevojat
shpirtërore janë dashuria dhe besimi.

Të dashurosh...

Kjo ndjenjë e lartë që Allahu Teala i ka dhuruar nje-
riut, është një mirësi aq e pastër, saqë e përvëlön zemrën.
Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, ka thënë "Njeriu

është me atë që do..." Këtu, më shumë se për dashurinë e
dukshme, bëhet fjalë për dashurinë e fshehur në zemër...
I dashuri nuk ndahet për asnjë çast prej atij që do.

Ai vazhdimisht mendon për të, e kujton dhe është
shpirtërisht me të. Mes tyre formohet një lidhje. I dashuri
ngjan me atë që dashuron. Ngaqë i dashuruar shihet te ai
që do tiparet e veta, ndjen afërsi ndaj tij dhe e dashuron
atë. Nga një këndvështrim, të dashurit tanë janë si pa-
sqyrë për ne.

Ndjenjat, si: durimi, toleranca, sakrifica, dorëzimi, gu-
ximi, xhelozia dhe mëshira e forcojnë dashurinë. I dashu-
ruari e pranon atë që do ashtu siç është dhe i toleron gabi-
met dhe mangësitë, që ka. Çdo gjendje e të dashurit atij i
duket e bukur, bën durim ndaj sjelljeve negative të tij dhe
e përballon bashkë me të çdo hidhërim dhe shqetësim.

Nuk ka asgjë që i dashuruari të mos bëjë për të dashurin. Mjafton që i dashuri të dojë. Dëshira që shfaq i dashuri ndaj të dashuruarit është lumturia më e madhe për të. Ndonëse gjëja që dëshiron mund të jetë e pamundur, ai mundohet me të gjitha forcat ta bëjë të lumtur të dashurin. Madje, flijon edhe lumturinë e tij, vetëm që i dashuri të jetë i lumtur. Nëse duhet, ai është i gatshëm të qëndrojë natë e ditë pa gjumë dhe të lodhet për ditë me radhë për të. Shpirtin dhe pasurinë për të ai e flijon me kënaqësi.

Bashkë me sakrificën të dashuruarit i forcohet edhe ndjenja e dorëzimit... I plotëson dëshirat e të dashurit, pa pyetur. Pra, ia dorëzon veten dëshirës së tij me dijeni dhe me dëshirë.

Njeriu që dashuron është në të njëjtën kohë: guximtar, xheloz dhe i mëshirshëm. Ai merr parasysh çdo gjë për të dashurin, i del për zot dhe nuk e ndan me njeri tjetër. Zemra e atij që dashuron bëhet delikate, pra bëhet e ndjeshme; i shtohet dashuria dhe mëshira për krijesat.

I dashuruari është vazhdimisht i lidhur me të dashurin. Madje edhe kur ai nuk është, largohet nga sjelljet që atij nuk i pëlqejnë dhe e ndjen gjithmonë pranë. I dashuri është në dijeni për shqetësimet e të dashuruarit. Në lidhje me këtë çështje, ka ndodhur edhe një ngjarje që nuk mund të rri pa e treguar.

Kam një shok që e njoh mirë dhe ai ka një shok që e do shumë. Shoku i të njohurit tim po udhëtonte një natë me makinën e tij jashtë qytetit, ndërsa ky shoku im po qetësohej në shtratin e tij, në Stamboll. Ndërkohë ai pa në ëndërr shokun që e donte shumë, i cili i thirri dhe iu lut:

"Kemi shumë ftohtë. Të lutem, lexo për ne suren Jasin."

Shoku im, për të plotësuar lutjen që kishte parë në ëndërr, u ngrit nga shtrati, mori abdes dhe lexoi suren Jasin. Pastaj u lut shumë për shokun që e donte pa masë.

Në fakt, në kohën kur ai po lexonte suren Jasin, shoku i tij ishte në gjendje të vështirë. I kishte ndodhur një problem në makinë dhe, me gjithë ndihmën e kalimtarëve, nuk kishin mundur ta riparonin. Pothuajse në kohën kur tjetri po mbaronte suren Jasin, ai kishte provuar ta ndizte edhe një herë makinën. Fatmirësisht makina ishte ndezur dhe ai kishte vazhduar rrugën.

Edhe mes nënës dhe fëmijës ka një lidhje të tillë të ngjashme. Nëna, ngaqë është shumë e dhënë pas fëmijëve, është në dijeni për të gjitha shqetësimet e tyre.

Kur i dashuruari është pranë personit që do, nuk ndjen asnjë dhimbje fizike apo shpirtërore. Nuk lëndohet nga ai që do dhe është gjithmonë falës. Ai gjen te vetja forcën për t'u përballur me të gjitha vështirësitë dhe duron çdo gjë për hir të tij, ndërsa të dashurin nuk e lëndon asnjëherë.

Një nga gjërat që e lumturon më shumë personin që dashuron është interesimi që shfaq i dashuri ndaj tij. Por dashuria nuk duhet të kuptohet si një shitblerje. Ndonjëherë ndoshta nuk mund të marrësh përgjigje, por nëse në zemër ke një dashuri të vërtetë, nuk mund të heqësh dorë së dashuruari atë.

Zemra që dashuron, është më afër me Allahun Teala.

Në fakt, nëse dashuria që kemi në zemër nuk na afron tek Allahu, duhet ta analizojmë atë.

I dashuruari është i pangopur, malli që ka për të dashurin nuk i mbaron kurrë. Madje edhe kur e ka pranë, nga malli që ndjen, përjeton në mënyrë intensive frikën se mos e humb atë. Po ashtu, njeriu që dashuron frikësohet se mos e zemëron dhe humbet dashurinë që i dashuri ndjen për të... Prandaj, ai vazhdimisht lutet. Lutja është një nga adhurimet që e afron njeriun te Allahu.

Veçanërisht, nëse të dashurit tanë i shohim si dhuratë dhe amanet të Allahut, nuk lidhemi me ta më shumë se ç'duhet. Dashuria e vërtetë i përket Allahut dhe të Dërguarit të Tij.

Përderisa dashuria ndaj të përkohshmëve e ndryshoka kaq shumë njeriun, atëherë, me dashurinë e vërtetë ndaj Zotit nuk mund të imagjinohet se çfarë mund të bëjë robi për hir të Allahut. Dashuria ndaj Allahut, e cila në themel ka kënaqësinë dhe dorëzimin, është dashuria që e lumturon më shumë njeriun. Dashuritë e tjera janë vetëm reflektim i kësaj dashurie.

Njeriu që do Allahun, e di se të gjitha bukuritë që përjeton janë nga Allahu, prandaj nuk i lidh ato me rastësinë. Kur i ndodh ndonjë fatkeqësi, përsëri mbështetet tek Allahu dhe gjen qetësi duke thënë: *"Allahu është më i madh se halli im, Ai është rrugëzgjdhje për çdo gjë."*

I dashururari është i kënaqur me çdo gjë që i vjen nga i dashuri. Siç thotë edhe Ali Sejjidi: *"Nëse Ai që dashurohet, vepron në kundërshtim me dëshirat e të dashurve, e bën këtë për të matur sinjeritetin e dashurisë së tyre."* Allahu Teala, duke i sprovuar robërit e Tij në mënyra të ndryshme, nxjerr në pah ata, që e duan me sinjeritet të plotë dhe me zemër të pastër.

Kur i dashuruari është pranë personit që do, nuk ndjen asnjë dhimbje fizike apo shpirtërore. Nuk lëndohet nga ai që do dhe është gjithmonë falës. Ai gjen te vetja forcën për t'u përballur me të gjitha vështirësitë dhe duron çdo gjë për hir të tij, ndërsa të dashurin nuk e lëndon asnjëherë.

Robit që digjet me dashurinë për Allahun, shqetësimet që përjeton nuk ia pakësojnë dashurinë që ka në zemër, përkundrazi ia forcojnë atë. Ai sillet në mënyrë që të fitojë kënaqësinë e Tij dhe vazhdimisht e ndjen veten bashkë me Allahun. Kjo e bën atë të matur dhe e mbron nga mëkatet. Kështu, ai bëhet i lumtur edhe në këtë botë edhe në botën tjetër.

Personi i cili ka në zemër dashurinë për Allahun, ia lë me dijeni dhe dëshirë ekzistencën e tij vullnetit të Zotit dhe punët i lë në dorën e Tij. Në këtë mënyrë ai arrin qetësinë. Ai që dorëzimin e ka të plotë, patjetër që do ta arrijë atë që dëshiron.

Ai që ndjen në shpirt dashurinë për Allahun, është trim. Nuk frikësohet nga askush tjetër, përveç Allahut; nuk ndahet nga e vërteta, gjithmonë mbështet të vërtetën.

Për ata që duan Allahun, këndvështrimi ndaj gjithësisë është ndryshe. Ata nuk mjaftohen me të parë, e vështrojnë. Ata e duan krijesën për hir të Krijuesit, duke ndjerë mirësitë që Zoti u ka dhënë krijesave edhe në zemër ndjejnë mëshirë për të gjitha krijesat.

Dashuria më e dobishme është dashuria ndaj Allahut. Allahu thotë: *"O rob i im, m'u afro mua një hap, që Unë të të afrohem dhjetë hapa."* Një nga rrugët për t'iu afruar Allahut, është bërja e kurbanit.

Kurbani është shprehje e sakrificës, dorëzimit, afrisë dhe dashurisë. I dashuruari bën kurban për atë që do. Allahu (xh.xh.), për të provuar dashurinë që Ibrahim, alejhisselam, kishte për Të, i kërkoi të bënte kurban të birin dhe ai iu bind këtij urdhri.

Ai e dinte se çdo gjë është amanet dhe kur të vijë koha, këto amanete do t'i dorëzohen zotëruesit të vetëm, Krijuesit tonë. Prandaj, me gjithë ngacmimet e djallit, për kënaqësinë e Allahut, e vuri djalin poshtë thikës. Ibrahim (a.s.), ushqente përbrenda një dashuri aq të vërtetë ndaj Allahut, sa të sakrifikonte edhe birin e tij. Ky shembull madhështor dorëzimi, bëhet i ditur kështu në Kuranin

famëlartë:

"Pasi iu nënshtruan që të dy urdhrit, (Ibrahimi) e vuri (Ismailin) me ballë përtokë. Ne e thirrëm: 'O Ibrahim, ti e përmbushe ëndrrën.' Vërtet, Ne kështu i shpërblejmë punëmirët! Kjo, me të vërtetë ka qenë një sprovë e qartë! Dhe Ne e zëvendësuam atë (Ismailin) me një kurban të madh dhe i lamë atij (Ibrahimit) kujtim të mirë në brezat e mëvonshëm." (Safat, 103-108.)

Kush dorëzohet, fiton:

"Kush i dorëzohet Allahut, me tërë qenien e tij, duke qenë punëmirë, ai është kapur për vegën më të fortë. Tek Allahu do të kthehet çdo gjë." (Lukman, 22.)

I dorëzohet vetëm Allahut Teala:

"...Zoti juaj është një Zot i vetëm, prandaj vetëm Atij përuljuni..." (Haxh, 34.)

Veçanërisht Allahu thotë në Kuranin famëlartë:

"Tek Allahu nuk arrin as mishi, as gjaku juaj, por arrin përkushtimi juaj..." (Haxh, 37.)

Kurbanet të cilët bëhen shkak për t'u afruar tek Allahu, duhet t'i presim vetëm për kënaqësinë e Tij. Në lidhje me këtë çështje, Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, ka thënë:

"Puna më e dashur që njeriu bën te Allahu ditën e parë të Bajramit të Kurbanit, është rrjedhja e gjakut të kurbanit. Atë ditë nuk ka punë më të dashur te Allahu se sa kjo. Ditën e Kiametit kurbanit do të vijë me qimet, brirët dhe thonjtë e tij. Akoma pa rënë gjaku i kurbanit në tokë, arrihet kënaqësia e Allahut dhe kurbanit pranohet. Prandaj bëjini kurbanet me kënaqësi shpirtërore."

Allahu na e mundësoftë që bashkë me të gjitha veprat tona, edhe kurbanin ta presim për hir të Tij dhe vëndostë Ai në zemrën tonë një dashuri të vërtetë për Të! Amin...

Gruaja dhe flijimi

Gruaja është arkitektja e heshtur e njerëzimit...

Ajo është nëna që ka lindur çdo profet... Gruaja është ajo që i ka qëndruar pranë, ajo ka qenë dëshmitarja e parë e vuajtjeve të secilit prej profetëve... Në përgjithësi, gruaja është pjesa më e nënshtruar e një bashkësie, edhe pse nganjëherë ajo ishte sprovë edhe për vetë profetët...

Gruaja është qenia e parë që u hidhërua si shkak i mëkatit të saj... Ajo është e para që kërkoi falje me lot në sy... Është qetësia shpirtërore për të cilën xhenetin e merr malli...

Gratë janë burim drite, ato morën dritë nga balli i profetëve ... Ato janë si zemzemi i nënshtrimit...

Gruaja është krijesa e parë që gjuajti me gurë shejtanin... Ajo është nëna, që iu nënshtrua urdhrit të Allahut për flijimin e birit të saj...

* * *

Le të mësojmë rreth jetës së Hazreti Haxheres, e cila ka qenë një grua dhe nënë e devotshme. Le të

dëgjojmë ato që na ka thënë ajo para shumë vitesh me shembullin e saj të përsosur.

Hazreti Haxherja ka qenë një robëreshë. Gruaja e Hz. Ibrahimit, të cilën ai e kishte marrë nga pazari për ta pasur si ndihmëse në punët e shtëpisë... Ajo u bë një grua e re që kujdesej për dy të moshuar... Hazreti Sara, gruaja e parë, ishte plakur aq shumë, sa që i kishte humbur shpresat për të lindur më fëmijë... Nga frika se mos burri i saj i nderuar do të mbeste pa një trashëgimtar, i propozoi të shoqit të martohej me Haxheren:

Martohu me të dhe mbase nga ajo martesë do të lindë një fëmijë, - i tha.

Në të vërtetë ashtu ndodhi... Hazreti Haxherja mbeti shtatzanë nga kjo martesë dhe lindi një djalë. Në këtë mënyrë, nga nëna Haxhere lindi Hz. Ismaili, i cili do të ishte paraardhësi i Hz. Muhamedit, dritës së gjithësisë. Kurse Hazreti Sara nuk e pati të shkruar të ishte pjesë e kësaj drite.

Tashmë, në shtëpi mbizotëronte një atmosferë e

trazuar. Hazreti Haxherja së bashku me Hazreti Ibrahim do të niseshin për udhë. Profeti Ibrahim (a.s.), me urdhrin e Allahut nisi rrugëtimin e tij. Nga njëra anë ishte gruaja e tij e nënshtruar Haxherja dhe nga ana tjetër ishte foshnja e sapolindur, Ismaili... Xhebraili (a.s.), ishte drejtuesi i tyre. Kur erdhën pranë një vendi të shkretët që ndodhej mes maleve, Xhebraili (a.s.), i tha:

O Ibrahim!... Strehoje këtu familjen tënde!

Ibrahimi (a.s.) e pyeti:

Po ky nuk është një vend i përshtatshëm për jete-së...

Xhebraili i thotë:

Po, ashtu është, por këtu nga brezi i djalit tënd do të dalë Profeti i të gjithë profetëve dhe Fjala më e Lartë: Fjala e Dëshmisë do të plotësohet me Të.

Në këtë mënyrë, fillon sprovat e Hazreti Ibrahimit dhe Hazreti Haxheres. Njëri do të linte familjen në mes të shkretëtirës, kurse tjetra do t'i nënshtrohej me përlulje urdhrit.

* * *

Ibrahimi (a.s.), i çoi në Mekë nënën tonë Haxheren dhe Ismailin (a.s.), që ajo e kishte ende në gjë dhe i la nën një pemë pranë vendit ku më vonë do të shpërthente uji i burimit të Zemzemit. Pranë u vuri një shportë plot me hurma dhe një shtambë plot me ujë. Pastaj u kthye për të ikur nga kishte ardhur. Haxheri i bëri zë nga pas:

Allahu të urdhëroi të na lësh këtu?

Ibrahimi (a.s.), iu përgjigj:

Po!

Me një ndjenjë të lartë dorëzimi dhe nënshtrimi, nëna jonë, Haxherja, i tha kështu:

Atëherë, Zoti ynë do të na mbrojë, nuk do të na lërë të humbim! (Buhari, Enbija, 9.)

* * *

Ushqimi dhe uji i Hazreti Haxheres dhe Ismailit (a.s.), përfundoi pak pasi u largua Ibrahimi (a.s.). Hazreti Haxherja duhet të gjente ujë për veten dhe foshnjën e saj, duhej të përpiquej me të gjitha forcat e saj njerëzore. Kjo përpjekje e saj nuk ishte si kryengritje ndaj Allahut, përkundrazi, kjo e përforconte besimin e saj.

Nëna jonë, Haxherja vrapoi shtatë herë mes kodrave Safa dhe Merve. Largësia mes këtyre dy kodrave është katërqind metra. Haxherja vraponte gjithmonë me mendjen tek i biri. Në atë vend nuk të zinte syri asnjë njeri... as zogj nuk kishte. Kur ishte mbi kodrën Merva, ajo dëgjoi një zë që thoshte:

Hesht dhe dëgjo mirë!

Ishte zëri i Xhebrailit (a.s.). Nëna jonë Haxhere u kthye andej nga erdhi zëri. Xhebraili (a.s.), vazhdoi:

Ju jeni nën mbrojtjen e Allahut!... Nuk duhet të frikësoheni! Ky është vendi i shtëpisë së Zotit. Atë Shtëpi do e ndërtojnë ky fëmijë me babanë e tij. Allahu nuk e lë në humbje ndërtuesin e kësaj Shtëpie.

Nëna jonë, Hazreti Haxherja kishte filluar të merrte frutat e para të burimit të saj, sepse këtë herë Xhebraili (a.s.), po fliste me të...

Fjalët: *Ju jeni nën mbrojtjen e Allahut!...* ishin dhe një paralajmërim i burimit të Zemzemit...

Pas kësaj, nëna jonë Haxhere, shkoi pranë djalit të saj, Ismailit. Kur u afrua, pa se pranë këmbëve të tij kishte dalë një burim. Ajo, e lumtur, falënderoi Zotin. E frikësuar se mos uji do të ndalonte së rrjedhuri, ajo krijoi një pellg të vogël prej rëre, ndërsa ujit iu drejtua me fjalët: *Zem, zem!* që do të thotë: *Ndal, ndal!*

Pejgamberi (a.s.), ka thënë:

Allahu e mëshiroftë Haxheren, nënën e Ismailit! Po që se ajo do ta linte të lirë Zemzemin duke mos e rrethuar ujin, me siguri që Zemzemi do të bëhej një burim që rrjedh vazhdimisht! (Buhari, Enbija, 9.)

* * *

Ky burim, që lindi si fryt i përluljes ndaj Zotit, do të vazhdojë të jetë një oaz i ujit shërues deri në ditën e fundit të kësaj bote.

Në këtë mënyrë, Ibrahimi (a.s.), dhe nëna jonë, Haxhere u shpërblyen për durimin që kishin treguar me një të mirë të madhe.

Nga kjo histori kuptojmë që Allahu nuk e lë pa mbrojtje një robëreshë të gjerë, të mbetur vetëm me fëmijën e saj të pafajshëm. Kjo do të thotë që Allahu (xh.sh.), nuk sheh gradat tona, titujt, gjininë apo gjërat e tjera që i kemi fituar për hir të kësaj bote. Ai sheh moralin tonë; gjykon aftësinë tonë për të qenë rob i denjë dhe i bindur ndaj Tij. Ai është mbrojtës i njerëzve që e besojnë me zemër, që i nënshtrohen atij me dashuri; Allahu i do dhe i mbron këta njerëz...

Hazreti Haxherja, me nënshtrimin e saj ndaj Allahut, është bërë shumë e dashur tek Ai. Vrapimin e saj mes kodrave Merva dhe Safa, do ta kryejnë si një ibadet të gjithë njerëzit që shkojnë në haxh.

* * *

Zoti ynë i kishte maskuar të mirat e tyre me sprovat. Hz. Ibrahim dhe familjen e tij e prisnin sprovat të tjera.

Ibrahimi (a.s.), i ishte lutur Zotit të plotfuqishëm t'i dhuronte një djalë. Allahu i kishte dhuruar atij Ismailin (a.s.).

Ky bashkim me fëmijën kaq të dëshiruar nuk e kishte cenuar nënshtrimin që kishte Ibrahimi (a.s.), në zemër. Ai, për të zbatuar urdhrin e Allahut, e kishte lënë djalin e tij të shtrenjtë së bashku me nënën e tij në mes të shkretëtirës. Kaluan vite. Ndarja me familjen e vet e lëndonte shumë zemrën e Hz. Ibrahimit (a.s.).

Por sprovat e Allahut nuk mbaronin këtu. Krijuesi i gjithësisë i kërkoi Ibrahimit (a.s.), të flijonte me duart e tij djalin e vet të shtrenjtë. Hz. Ibrahim (a.s.) e kishte pranuar me nënshtrim këtë urdhër. Po i biri? A do të mund ta pranonte me besimin në zemër, si babai i tij këtë urdhër?

Dhe Ne i dhamë lajmin e gëzuar për një djalë të mbarë! Kur fëmija u rrit aq sa ta ndihmonte në punë, Ibrahim i tha: "O djali im, kam parë ëndërr se duhet të të flijoj. Çfarë

mendon ti?" - I biri i tha: "O ati im, vepro ashtu siç je urdhëruar! Dashtë Allahu, unë do të jem i durueshëm!" Pasi iu nënshtruan që të dy urdhrit, (Ibrahimi) e vuri (Ismailin) me ballë përtokë. Ne e thirrëm: "O Ibrahim, ti e përmbushe ëndrrën." Vërtet, Ne kështu i shpërblejmë punëmirët! Kjo,

- Jo, po e çon për ta flijuar.

Nëna jonë Haxhere iu përgjigj atij duke i thënë:

- Ai e do shumë të birin!

Shejtani vazhdonte ta provokonte me fjalët:

- Ai do ta flijojë, sepse e ka urdhëruar Allahu!

Nëna jonë Haxhere iu përgjigj:

- Nëse e ka urdhëruar Allahu, kjo është një punë e mirë. Ne do t'i bindemi.

* * *

Mesazhi që jepet këtu është shumë i rëndësishëm... Shejtani në fillim mundohet të mashtrojë nënën, zemra e së cilës është e mbushur me një dashuri dhe mëshirë të pafund për fëmijën. Ai e di se, nëse arrin ta mashtrojë atë, do të ketë një bashkëpunëtoreshë të rëndësishme. Por mendja e urryer e shejtanit nuk

me të vërtetë ka qenë një provë e qartë! Dhe Ne e zëvendësua atë (Ismailin) me një kurban të madh, dhe i lamë atij (Ibrahimit) kujtim të mirë në brezat e mëvonshëm. "Paqja qoftë mbi Ibrahimin!" Ja, kështu, Ne i shpërblejmë punëmirët. Ai ka qenë vërtet një nga robërit Tanë besimtarë." (Safat, 101-111.)

Ibrahimi (a.s.), për të zbatuar urdhrin e Zotit i tha gruas së tij, nënës sonë Haxhere, ta lante dhe ta parfumonte djalin e tyre Ismailin, pasi do ta çonte tek një mik i tij. Gjithashtu, e porositi t'i jepte me vete dhe një thikë dhe litar dhe i tha:

Djali im, do të presim kurban për hir të Allahut!

Ndërsa ata ecnin shejtani, i shndërruar në njeri, filloi t'i fliste në vesh Hz. Haxheres:

- A e di se ku po e çon djalin tënd?

Ajo iu përgjigj:

- Tek një mik.

Shejtani i tha:

arrin të mposhtë besimin e Hz. Haxheres. Nga kjo kuptojmë se kur gruaja arrin të largojë shejtanin, mundet të largojë efektet negative të tij edhe nga familja e saj.

Shejtani, pasi e kuptoi që nuk mund ta mashtronte Hz. Haxheren, iu afrua Hz. Ismailit e më pas Hz. Ibrahimit. Por edhe ata të dy e gjuajtën me gurë shejtanin, siç kishte bërë dhe nëna jonë Haxhere... Ky veprim i tyre do të vazhdojë të kryhet deri në ditën e fundit. Të gjithë njerëzit që do të kryejnë ibadetin e haxhit, do të gjuajnë me gurë shejtanin!

Si shpërblim i durimit dhe i nënshtrimit të Hz. Ibrahimit dhe Hz. Ismailit, Allahu urdhëron Xhebrailin (a.s.), të dërgojë një dash prej xhenetit.

Një baba, një nënë dhe një fëmijë... Secili prej tyre është një njeri i zgjedhur dhe i dashur prej Allahut, një personalitet për t'u marrë si shembull nga të gjithë... Ky është një tregim, që në çdo lexim të hap horizonte të reja... Shpresojmë që një pjesë e kësaj mirësie të ketë depërtuar edhe në zemrat tona...

Secili e ka një ftesë

"Burra ve u është hijeshuar dashuria për gjërat e dëshiruara: për gratë, fëmijët, arin dhe argjendin e grumbulluar, kuajt e bukur, bagëtitë dhe arat e lëruara. Këto janë kënaqësitë e kësaj jete, por kthimi tek Allahu është shumë më i mirë." (Al 'Imran, 14.)

Bota dhe çdo gjë ka brenda janë krijuar për njeriun dhe i janë nënshtruar atij, pra i janë ofruar njeriut, që ai t'i përdorë. Prandaj njeriu ka lidhje me çdo send. Ka gjëra, me të cilat lidhet dhe jepet shumë pas tyre,

ka të tjera prej të cilave përfiton vetëm për pak kohë, ndërsa prej disa të tjerave mundohet të qëndrojë larg gjatë gjithë jetës.

Allahu, në ajetin e përmendur mësipër numëron një nga një qendrat tërheqëse që ndikojnë te njeriu:

- 1- Dëshirat vetiake,
- 2- Gratë,
- 3- Fëmijët,
- 4- Mbledhja e arit, argjendit dhe parave nëpër kasafora dhe pasuri të tjera si këto,
- 5- Kuajt e bukur, kafshët bartëse ose makinat e mo-

delit të fundit,

6- Bagëtitë, arat e lëruara dhe tregtitë e ndryshme...

Këto të gjitha janë pikat e dobëta të njeriut... Çështje në të cilat në çdo moment mund të rëshqasë...

Në të njëjtën mënyrë, secila nga këto ka një ftesë që i drejtohet syrit të njeriut, veshit, shpirtit dhe mendjes së tij.

"Urdhëro, eja, pse harxhon kohë kot?!" thonë me gjuhën e tyre... Nganjëherë ato bëhen si Zulejhaja përpara Jusufit; i bëjnë të gjitha përgatitjet e nevojshme për ta nxjerrë njeriun nga rruga dhe i thonë:

"Eja, eja pra!.."

Nganjëherë, në një stinë të nxehtë, ato bëhen kopsht hurmash të freskëta e të pjekura dhe të pengojnë nga një fushatë ushtarake, si Tebuku. Ndonjëherë, fëmijët, gruaja dhe tregtia të bëhen vend ku gjen rehatinë dhe të largojnë prej çdo pune në rrugë të Allahut. Siç thuhet edhe në ajetin fisnik:

Thuaj: "Nëse etërit tuaj, bijtë tuaj, vëllezërit tuaj, gratë tuaja, farefisi juaj, pasuria juaj që e keni fituar, tregtia për të cilën keni frikë se nuk do të shkojë mirë dhe shtëpitë ku e ndjeni veten rehat, janë më të dashura për ju sesa Allahu, i Dërguari i Tij dhe lufta në rrugën e Tij, atëherë pritni deri sa Allahu të sjellë vendimin (dënimin) e Tij. Allahu nuk e udhëzon në rrugën e drejtë popullin e pabindur." (Teube, 24.)

Bota ka bukuri të larmishme dhe vlera të ndryshme, që e magjepsin syrin dhe zemrën. Secila prej tyre ndikon në thellësitë e shpirtit të njeriut...

Të gjitha të tërheqin nga vetja, të gjitha të thërrasin për te e përkohshmja dhe vetjakja. Për të kuptuar se sa na kanë rrethuar, mundohuni ndonjëherë ta shpëtoni veten nga lidhja me to. Për shembull - më e thjeshta - mundohuni ta mbani të fikur televizorin për një javë ose të hani për një javë vetëm një lloj ushqimi apo të agjëroni vetëm dy ditë në javë (e hënë- e enjte). Përshembull, sapo të thirret ezani, ndërpritni çdo veprimtari të jetës së përditshme dhe nxitoni për në xhami. Atëherë do ta shikoni se sa të vështira do t'i vijin këto nefsit tuaj.

Ndërkohë që gjithçka, nefsi dhe shejtani e ftojnë njeriun drejt argëtiveve të llojllojshme, punëve të padobishme dhe dëshirave vetiake, edhe Allahu ka një ftesë.

Ashtu siç ka vënë brenda njeriut nefsin, i cili e fton atë në mëkat, Ai ka vënë edhe një zë që e fton në devotshmëri. (shih Esh-Shems, 7-8.)

Ashtu siç ka krijuar shejtanin, që mundohet ta rrethojë njeriun në të gjitha anët dhe i fton në xhehenem ata që e ndjekin dhe ia dëgjojnë fjalën (shih Fatir, 6.; Llukman, 21.), ka dërguar edhe pejgamberë, të cilët ftojnë për në mëshirën dhe madhësitinë e Allahut.

Ashtu siç ka krijuar shokë që të shtyjnë në rrugë

të gabuara (shih Kasas, 64.), ka krijuar edhe njerëz të devotshëm që ftojnë për në xhenet, për në shpëtim. (shih Mu'min, 41.)

Ashtu siç shejtani nuk ka autoritet të plotë mbi njeriun dhe mjaftohet vetëm duke i ftuar njerëzit në rrugën e tij, edhe pejgamberët dhe pasuesit e tyre, kanë vetëm mundësinë që t'i ftojnë njerëzit. Asnjëri nuk ka autoritet, ndikim të detyrueshëm dhe presion të pakundërshtueshëm mbi njeriun. Për këtë arsye, djali i Hz. Nuh (a.s.), nuk iu përgjigj ftesës së babait dhe u shkatërrua mes dallgëve të tufanit. Në të njëjtën mënyrë edhe gruaja e Hz. Lut (a.s.), e cila ushqente dashuri për sjelljet negative të njerëzve mizorë, u fundos bashkë me ta.

Nëse bëhet një pyetje e tillë:

"A kishte nevojë për këta zëra të ndryshëm? A nuk do të ishte më mirë sikur çdo gjë të ftonte për te e bukura, te e vërteta dhe te Allahu?", mund të themi:

Këtu del në pah vlera, nderi dhe sublimiteti i njeriut. Ai do t'i masë gjërat që ka ndjerë dhe ka parë në peshoren e mendjes dhe të zemrës, do t'i korrë frutet e tyre dhe do t'i bindet asaj që është më e drejtë... Ashtu siç thuhet edhe në ajetin fisnik, në të cilin tregohen cilësitë e besimtarëve:

"Ata, pasi dëgjojnë fjalët, ndjekin atë që është më e mira prej tyre." (Zumer, 18.)

Domethënë, duhet t'i përgjigjemi ftesës së Allahut... Sepse kjo ftesë përmban cilësi që do ta ringjallin njeriun:

"O besimtarë! Binduni Allahut dhe të Dërguarit kur ju thërret drejt asaj që ju jep jetë..." (Enfal, 24.)

Ftesa e Allahut e çon njeriun në këtë botë dhe në botën tjetër në vendin e shpëtimit. Sepse **"Allahu i thërret njerëzit për në shtëpinë e shpëtimit (xhenet)..."** (Junus, 25.)

Allahu i fton njerëzit me ezan pesë herë në ditë për në namaz.

Allahu e fton njeriun të meditojë për çdo gjë që sheh në univers; e fton çdo vit në muajin e Ramazanit, që t'i falen mëkatet; e fton në Haxh, qoftë vetëm një herë në jetën e tij.

Allahu e fton njeriun të kujtojë veten, duke parë njerëzit e përkushtuar. Allahu e fton njeriun që në çdo xhenaze, të mendojë për ahiretin/botën tjetër.

Allahu e fton njeriun me çdo dimër të shohë vdekjen dhe me çdo pranverë të shohë ringjalljen.

Allahu e fton njeriun të falënderojë në çdo frymëmarje për mirësitë e pafundme.

Po, në çdo çast, çdo gjë e fton njeriun për diçka, por ftesa më e lartë, më e fuqishme, më e vazhdueshme, më e mirë, më e bukur, më e natyrshme dhe me përfundimin më të mirë, është ftesa e Allahut... Atëherë, a nuk ka ardhur koha t'i përgjigjemi kësaj ftese?

Nënat tona

Këto rreshta po i shkruaj për hir të të gjitha nënave të mira të kësaj bote. Për të shkruar për nënat tona, nuk duhet patjetër të jetë *Dita e nënës*.

Shumë herë e mendova... Vallë, me cilën fjalë të filloj të shkruaj për nënat e mira të mëmëdheut tim të bukur? Vallë, cila fjalë do të ishte e mjaftueshme për këtë?

Me qiriun që kam ndezur për të mundur errësirën, po kërkoj fjalët. Për të mos ua ngrënë hakun e tyre të pashlyeshëm... Të zgjedh fjalët më delikate e më të pafajshme, për të shprehur me rreshta të vërtetat rreth tyre.

Cilën fjalë të gjej për të shkruar bukurinë e tyre në rreshta?

Ato janë nënat tona, sakrifikuese, të munduara, të përvuajtura... Shenjat e viteve duken rrudha- rrudha në fytyrat e tyre të ndritshme. Çdo rrudhë është një rrugë drejt një brenge... dhe çdo rrudhë e ka një kujtim të hidhur në botën e tyre të fshehtë. Fytyrat e tyre i përshkon një dhimbje e thellë, por ato janë shumë të matura.

Në sytë e tyre ka gjithmonë një dritë shprese, që rrezaton dashuri. Edhe sikur të shijojnë pikëllimet më të thella, ato nuk hutohen kurrë nga roli i "falënderueses". Me tespihet në duar janë të lidhura pas limanit të Tij.

"Mbështetja" dhe "Dorëzimi" gjejnë kuptimin më të bukur te nënat. Ato nuk janë të ngutshme. Ka një qetësi hyjnore në sjelljet e tyre...

Asnjëherë nuk ankohen. Gjithmonë duke falënderuar dhe përkujtuar Zotin...

Nënat tona e përfetoj-

në dhimbjen pak e nga pak, por për asnjë moment nuk e tregojnë këtë. Me mëshirë kujdesen për fëmijët dhe bashkëshortët e tyre. I shohin ato si një lloj amaneti, si një amanet i Allahut... Ato janë burim shprese për bashkëshortët dhe fëmijët e tyre. Gjithësecili i kërkon ato, kur vijnë në shtëpi. Gjithësecili pret diçka prej tyre. Ndajnë hallet me to, u besojnë sekretet. I bëjnë ortakë në hallet e tyre. Ato janë si sirtar fshehtësisht. Sikur ekzistojnë vetëm për të zgjidhur hallet që u tregohen.

Nënat tona janë si një tokë pjellore. Çdo gjë rritet e piqet në to. Çdo 'bimë' gjallërohet në 'tokat' e tyre pjellore. Zërat e tyre janë si një muzikë hyjnore. Në frymën e tyre sikur ka magji... Nuk të lëndojnë. Nga zemra e gjithësecilës rrjedh dashuri.

Nënat tona janë burim mëshire. Ka një mëshirë profetike në zemrat e tyre. Nënat tona kanë nga një thërrime prej "Durimit të Hz. Ejubit (a.s.)", "Bukurisë së Hz. Jusufit (a.s.)", "Pasurisë së Hz. Sulejmanit (a.s.)" dhe çdo lloj bukurie që kishte Hz. Muhamedi (a.s.)... Të gjithë fëmijët e kësaj bote janë të tyre. Dhe fëmijët e tyre janë të të gjithë botës... Pa bërë dallime, pa i veçuar, i duan të gjithë fëmijët e botës. Sikur t'i ndodhë diçka një fëmije, zemrat u gjakosen, sytë u qajnë dhe lotët e tyre bëhen lumë.

Në nënat tona ndodhet "Dorëzimi i Hz. Merjemes", "Dashuria e Hz. Hatixhes" dhe "Zgjuarsia e delikatesa e Hz. Aishes".

Njerëzimi është shtuar në sajë të nënave dhe të gjithë ua kemi borbxh të tregojmë mirënjohje ndaj tyre.

Nënat sikur nuk xhelozojnë asgjë që mund të na vijë ndër mend, nuk anojnë aspak nga ajo që nuk është e tyre. Ato kurrë nuk bëjnë lëshime nga njerzillëku i tyre dhe nga feja islame. Dhe kurrën e kurrës nuk i mashtrojnë ato thirrjet artificiale, ftesat gënjeshtarë dhe kënaqësitë tradhtarë të kësaj epoqe.

Nënat tona jetojnë nivelin më të lartë të besnikërisë. Ato kanë një besnikëri profetike ndaj atyre që duhet të jenë besnike. Ato sikur janë betuar, që jo dyzet, por edhe dyzet mijë vjet të kalojnë, të mos ndahen nga shtëpia ku kanë filluar jetën, vetëm se me vdekje. Sikur u kanë dhënë fjalën bashkëshortëve deri në pafundësi. Ato u japin jetë nga jeta e tyre, bashkëshortëve dhe bijve të tyre. Ato e quajnë adhurim ruajtjen e nderit të bashkëshortëve të tyre, sepse për to, nderi i bashkëshortit do të thotë nderi i shoqërisë.

Nënat tona janë nga një shkollë. I "endin" fëmijët e tyre pe për pe... Vajzat e tyre i "qëndisin" pe pas peri.

Po! Përsëri nuk i përshkrova dot nënat tona... Kjo ishte e gjitha që mund të thosha sot për nënat... Por jam e vetëdijshme që nuk ua kam dhënë hakun dhe e turpëruar u dërgoj nga këtu dashurinë time më të thellë, respektin dhe datë.

Haxhi dhe Umreja

— ME HADITHE —

I Dërguari i Allahut, salallahu alejhi ve selem, ka thënë: “Për një person, i cili është i zoti të përballojë ushqimin, pijen dhe kafshën (e udhëtimit) dhe ka mundësi të shkojë në Bejtullah (Qabe), por nuk shkon (nuk bën Haxh), nuk ka asnjë pengesë që të vdesë si hebre (yahudi) ose i krishterë.” (Tirmidhiu, Haxh, 3.)

“Pasoni Haxhin me Umren, sepse ato ua shtojnë jetën dhe riskun dhe largojnë varfërinë dhe mëkatet, ashtu siç largon zjarri ndryshkun nga hekuri.” (Ahmedi, III, 446-447.)

“Bashkoni Haxhin me Umren, sepse këto pastrojnë mëkatet, siç pastron zjarri ndryshkun nga hekuri.” (Nesâi, Menâsik, 6; Ibn-i Mâxhe, Menâsik, 3.)

“Umreja deri në Umren tjetër i fshin mëkatet që bëhen mes tyre dhe për Haxhin e Pranuar, nuk ka shpërblim tjetër përpos xhenetit.” (Buhâriu, Umre, 1.)

Kush vjen me nijetin të bëjë Haxh në Qaben e madhërishtme e nuk bën marrëdhënie intime (gjatë Haxhit) e as mëkate, kthehet nga Haxhi i tij siç e ka lindur nëna (pa mëkate).” (Muslimi, Haxh, 438.)

“Kush do që të bëjë Haxhin, duhet të nxitojë.” (Xhem’u’l-Fevâid, II, 77.)

“Haxhi dhe Umreja i pastrojnë gjynahet siç pastron acidi (kezzap) i argjendarit arin dhe argjendin.” (Nesâi, Tirmizî.)

“Kush e bën Haxhin dhe Umren për hir të Allahut e nuk bën marrëdhënie intime (gjatë haxhit) e as mëkate, kthehet nga Haxhi i tij siç e ka lindur nëna (pa mëkate).” (Përveç Ebû Dâvûd, të gjithë librat e hadithit.)

“Kush më viziton mua pas vdekjes, është sikur të më ketë vizituar për së gjalli.” (Dârekutnî, Sunen, II, 278.)

I Dërguari i Allahut gjatë haxhit, kur e ka parë Bejtullah’un, ka ngritur duart duke u lutur: “O Allahu

im! Shtoje nderin, madhësitinë, fisnikërinë dhe respektin e kësaj Shtëpie (Qabes). Edhe atyre që e respektojnë me Haxh dhe Umre shtojua nderin, fisnikërinë, madhësitinë, respektin dhe të mirat!” (Ibn-i Sa’d, II, 173.)

Në një hadith Kudsi thuhet: “Allahu i Lartë thotë: Një robi Im, të cilit i kam dhënë shëndet dhe furnizim të bollshëm, në qoftë se nuk vjen tek Unë një herë në katër vjet (d.m.th., në qoftë se nuk bën Haxh ose Umre), me të vërtetë ai është i privuar (i humbur).” (Hejsemî, III, 206.)

“Nuk ka asnjë mysliman që thotë Telbijen dhe të mos e thonë bashkë me të gurët, pemët dhe dhéu i fortë që ndodhet në të djathtë e në të majtë të tij. Kjo pjesëmarrje vazhdon në këtë dhe në këtë drejtim (tregoi të djathtën dhe të majtën), deri në kufirin e fundit të botës.” (Tirmidhiu, Haxh, 14/828.)

“Kush e viziton këtë Shtëpi (Qaben) me para të fituara me haram, ka dalë nga bindja ndaj Allahut. Një njeri i tillë, kur bën nijet për Haxh, vesh Ihramin dhe pasi vendos këmbën në yzengjinë e kafshës së tij thotë: Lebbejk Allahumme Lebejk-T’u përgjigja o Allahu im, t’u përgjigja, një thirrës nga qielli i bën zë kështu: S’ka për ty as Lebbejk as Sa’dejk! Sepse pasuria jote është haram, ushqimi yt është haram dhe kafsha jote është haram. Kthehu si mëkatues, pa marrë asnjë sevap. Pikëllohu, ngaqë do të pritesh me gjëra që nuk të pëlqejnë!

Por, në qoftë se një njeri niset për në Haxh me para hallall, kur e vendos këmbën tek yzengjia e kafshës dhe e nis atë duke thënë: Lebbejk Allahumme Lebejk-T’u përgjigja o Allahu im, t’u përgjigja, një thirrës nga qielli i bën zë, duke i thënë: Për ty ka Lebbejk dhe Sa’dejk! T’u përgjigja ty. Sepse kafsha jote është hallall, rroba jote është hallall dhe ushqimi yt është hallall. Kthehu si fitues i sevapeve të mëdha dhe sikur nuk ke mëkatuar kurrë. Gëzohu, ngaqë do të pritesh me gjëra që do të të kënaqin dhe do të të gëzojnë! (Hejsemî, III, 209-210.)

Një ditë Hz. Omeri (r.a.), duke iu drejtuar Qabes së Madhërishtme ka thënë: “Sa e madhe je (O Qabe!) Sa i lartë është nderi yt. Por nderi i besimtarit tek Allahu është më i lartë.” (Tirmidhiu, Birr, 85.)

URTËSI¹¹

nga
Osman Nuri Topbash

Ndjeshmëria ndaj hakut të robit

Një nga gjynahet më të mëdha, që feja islame e kundërshton me forcë, është edhe padrejtësia, pra t'i hysh në hak dikujt. Nuk duhet harruar se Allahu Teala është Ai që u ka falur njerëzve të drejtat që kanë, prandaj dhe Ai gjendet gjithmonë pranë të shtypurve që u bëhet padrejtësi. Ata që pandehin se kanë shpëtuar në këtë botë, nuk duhet të harrojnë kurrë se në lidhje me hakun e robit, do të japin llogari përpara Allahut në botën tjetër.

Një ditë, kur Rasulullahu (a.s.), ishte duke biseduar me sahabët, në lidhje me kujdesin që duhet të tregonin ndaj hakut të robit, u tregoi atyre një ngjarje që kishte ndodhur midis dy besimtarëve të devotshëm prej popullit të Beni israilëve:

"Një person nga popujt që kanë jetuar para jush, bleu prej dikujt një pronë (që sillte shumë fitime). Në tokën e pronës që bleu, gjeti të groposur një qyp me florinj. Prandaj shkoi tek ai që i shiti tokën dhe i tha:

"Merreni floririn tuaj! Unë bleva tokën, jo floririn!"

Ai që i shiti tokën tha:

"Unë ta shita tokën me gjithçka që kishte në të!"

(Këta dy persona, që ishin shumë të devotshëm dhe të kujdesshëm ndaj hakut të robit dhe kafshatës hallall, nuk arritën të binin në një mendje, prandaj shkuan tek gjykatësi. Pasi i dëgjoi i mahnitur, gjykatësi tha:

"A keni fëmijë?"

Njëri nga ata tha se kishte një djalë, ndërsa tjetri tha se kishte një vajzë. Pasi dëgjoi këtë, gjykatësi tha:

"Atëherë martoni fëmijët tuaj me njëri-tjetrin. Shpenzoni për ta nga ata florinj dhe jepni sado-ka!" (Buhari, Enbija, 54; Muslim, Akdije, 21; Ibn-i Maxhe, Lukata, 4)

Ja pra, kjo është ndjeshmëria shpirtërore që dëshiron të vendosë islami në shpirtin e besimtarëve... Ky është një shembull i gjallë për ata që nuk duan të vënë në rrezik jetën e përjetshme për mirësitë e përkohshme, të cilat do t'i braktisin pas një kohe të shkurtë dhe për të cilat do të japin llogari deri në grimcën më të vogël... Kjo është një pjekuri shpirtërore, që nuk mund ta konceptojnë mentalitetet materialiste dhe egoiste...

Rasulullahu (a.s.), sa herë që i jepej rasti, e këshillonte umetin e tij në lidhje me faktin se sa mashtrim i tmerrshëm është shkelja e kufijve hyjnorë, për hir të dëshirave dhe pasioneve të përkohshme. Gjithashtu, ndjeshmërinë ndaj hakut të robit e ka shfaqur gjatë gjithë jetës së tij me anë të shembujve të jashtëzakonshëm.

Në ligjëratën e fundit, të cilën e mbajti para besimtarëve pak kohë përpara se të ndërronte jetë, Profeti ynë (a.s.), ndër të tjera theksoi edhe rëndësinë e hakut të robit, duke treguar qartë se sa i ndjeshëm ishte ai në lidhje me këtë çështje:

"O njerëz! Ai që i ka hyrë në hak dikujt, le ta paguajë menjëherë dhe të mos mendojë se do të poshtërohet dhe do t'i dalë nami në këtë botë! Dijeni mirë, se t'u dalë nami në këtë botë, është shumë më e lehtë se t'u dalë në botën tjetër." (Ibn-i Esir, el-Kamil, II, 319.)

Cila bukuri apo mirësi e kësaj bote të përkoh-

shme është më me vlerë se ajo e botës tjetër, që është edhe vendi i lumturisë së përjetshme? Në bazë të kësaj të vërtete, njeriu duhet të përpiqet që ta jetojë këtë jetë, e cila i është dhënë vetëm një herë, duke bërë punë të mira dhe të sinqerta. Gjithashtu, duhet të jetojë me dëshirën që të dalë para Allahut me ndërgjegje të pastër dhe të qetë.

Veçanërisht, duhet pasur kujdes kafshata që hyn në gojë dhe gjendja e personave me të cilët shoqërohesh. Kjo, sepse njeriu gjatë gjithë jetës së tij gjendet nën ndikimin e fuqishëm të këtyre dy faktorëve. Aq sa hallall apo haram është kafshata që hahet, aq edhe njeriu drejtohet për në punët hallall apo haram. Gjithashtu, afërsia ndaj njerëzve me të cilët shoqërohesh, me kalimin e kohës bashkon mendjet, pastaj zemrat. Për këtë arsye, duhet të përpiqemi që të shoqërohemi me njerëz të sinqertë dhe besnikë.

Përveç kësaj, grabitja e të drejtës së një robi, është një gjynah shumë i madh dhe ndikon në mënyrë negative në botën shpirtërore të njeriut. Shkaku kryesor që njerëzit nuk arrijnë të kenë sukses në kryerjen e punëve të mira dhe të sinqerta, është moskujdesi i tyre ndaj haramit, gjërave të dyshimta dhe hakut të robit. Me qëllim që adhurimet t'i kryejmë me nivel të lartë të përqendrimit shpirtëror dhe që urdhrat e Allahut Teala t'i zbatojmë me dëshirë të madhe, duhet të bëjmë një jetë korrekte dhe të devotshme, duke u ruajtur nga haku i robit.

Sa mbresëlënëse dhe mësimdhënëse janë këto fjalë të Rasulullahut (a.s.), me të cilat na urdhëron që ta shtojmë ndjeshmërinë tonë në lidhje me hakun e robit:

"Edhe unë jam njeri! Prandaj është e mundur që t'i kem hyrë në hak edhe ndonjërit prej jush. Kujt i kam marrë ndonjë mall pa dashje, ja ku është malli im, le të urdhërojë dhe ta marrë! Dijeni mirë se tek unë, më i dashuri ndër ju, është ai që, nëse ka hak tek e unë e merr ose ma bën hallall. Vetëm në këtë mënyrë mund të shkoj tek Zoti im i hallalluar dhe me shpirt të qetë..."

Një prej atyre që i dëgjojnë këto fjalë, çohet në këm-

bë dhe thotë:

"Dikush erdhi tek ju dhe ju kërkoi diçka. Prandaj ju më urdhëruat që t'i jap tre dirhem dhe unë ia dhashë." Profeti (a.s.), tha:

"Ke të drejtë. O Fadl bin Abbas, jepi tre dirhem këtij!" Pastaj bëri këtë dua:

"O Allah! Unë nuk jam veçse njeri. Nëse i kam folur rëndë apo e kam gjuajtur duke e lënduar ndonjërin prej myslimanëve, bëj që kjo të jetë pastrim, shpërblim dhe mëshirë për të!" (Ahmed, III, 400.)

"O Allah! Nëse i kam thënë ndonjë fjalë të rëndë ndonjërit prej besimtarëve, bëj që në Ditën e Kijametit, fjala ime të bëhet shkak për afërsinë e tij ndaj Teje!" (Buhari, Deauat, 34.)

Kjo sjellje e jashtëzakonshme e Profetit tonë (a.s.), është shembull që duhet ta marrin të gjithë njerëzit, që nga ai që ndodhet në shkallën më të ulët të shoqërisë e deri tek drejtuesit që ndodhen në postet më të larta. Sa virtyt të lartë ka treguar Profeti ynë (a.s.), kur megjithëse ka qenë i mbrojtur prej çdo gjynahu, është shprehur se mund t'i ketë hyrë ndokujt në hak dhe ka urdhëruar sahabët që kush të ketë ndonjë hak mbi të, le të shkojë e ta marrë. Në këtë mënyrë, ai shfaqti një shembull të veçantë që tregon qartësisht rëndësinë e madhe që ka kërkimi i hallallit.

Për këtë arsye, nëse njeriu me dashje apo pa dashje i ka hyrë në hak dikujt, pa humbur kohë dhe sado që t'i kushtojë, duhet të hallallohet me të dhe pastaj të bëjë teube të sinqertë. Turpërimi dhe vështirësia në këtë botë, është shumë më e lehtë dhe e thjeshtë se sa në botën tjetër. Madje, atë ditë edhe delja pa brirë do të marrë hakun e saj nga delja me brirë që e ka goditur dhe tek askush nuk do të ngelet haku i dikujt tjetër. (Shih. Muslim Birr, 60; Tirmidhi, Kijamet, 2.)

Ja Rabbi! Na ruaj nga shkelja e të drejtës së robërve! Na fut në grupin e robërve të Tu të devotshëm që Ti i do, i bën të dashur tek të tjerët dhe i gëzon! Bëj që të jetojmë një jetë, me të cilën do të meritojmë mëshirën Jote!..

Amin!..

Nesër do të vij tek Ti

Nesliban Nur Turq

Çfarë ka këtu për t'u çuditur? Unë jam një det i pafund; gjithësia është babai im!
Prandaj fundi im është i thellë, prandaj dallgët e mia janë të furishme!

Do të jetë e vështirë. Do të vij drejt Teje, edhe pse jam e frikësuar dhe në zemrën time ka një shpresë shumë të vogël. Do të vij drejt Teje, duke shpresuar se në vend të zemërimit do të më tregosh mëshirën Tënde. Do të vij drejt Teje, e larguar nga fajet dhe gabimet e mia, sepse jam aq e mjerë, sa vetëm mëshira Jote mund të më shpëtojë dhe, sepse nuk kam asnjë vend tjetër, ku të mund të shkoj, jam e braktisur nga të gjithë. Unë e di që dera Jote është e hapur për gjithkënd... Nesër do të vij te Ti, do të vij e emocionuar, si asnjëherë tjetër... Nesër zemra ime do të dojë, sikur nuk ka dashur askënd më përpara. Zemra do të jetë e nënshtruar, kurse kokën do ta mbaj lart, do të jem krenare, siç nuk kam qenë asnjëherë. Do të tregoj se unë nuk u mbyta në këtë pellg.

"Shiko- do të të them, - nuk jam rrëzuar, jam akoma në këmbë. Mëshira Jote më erdhi në ndihmë dhe në mes të gjithë atyre të këqijave, unë gjeta rrugën e drejtë, erdha në vete. Në këtë çast kam nevojë për Ty më shumë se kurrë. Sikur të mos ishte mëshira Jote, as frymë nuk merrja dot..."

Nesër do të vij te Ti!

Sido që të jem, unë nuk kam vend tjetër, ku mund të shkoj. Jam e mbushur me gabime... Do të vij të dorëzohem te Ti. Nëse ti nuk do të më shikosh mua, atëherë unë do të jetoj xhehenemin! Po, nëse ti shikon vetëm të bukurën, si do mund ta zbukuroj shëmtinë time? Por unë do të zbukurohem nga shikimi Yt. Nëse Ti nuk më mbron mua, unë do të jem e pafuqishme para shiut dhe stuhisë...

Nesër do të vij te Ti!

Do të vij te Ti, sepse vetëm Ti më njeh mua me të vërtetë. Nuk mbaj asnjë sekret me Ty, kjo është diçka që më jep një kënaqësi të veçantë. Zemra ime gëzohet. Nuk më vjen keq të ulem në këmbët e Tua. Nuk kam si të mërzitem, kur përpara meje qëndron Madhështia Jote!

Nesër do të vij te Ti!

Ti je i vetmi, që mund të më qortosh. Ti mund të më kritikosh ose të më japësh zemër. Dua të sillësh me mua si me një fëmijë të vogël. Të më thuash, vrapo drejt gjërave të mira e largohu prej të shëmtuarave, më mbaj për dore, mos më lësho. Nga kush mund të kërkoj ndihmë, nëse Ti nuk më përkrah? Më mirë më godit, sesa të më injorosh. Unë akoma kam shpresë që Ti do të më presësh me dashurinë Tënde. Unë nuk mund të përballem me Madhësitinë Tënde. Brenda meje ekziston një fëmijë i vogël, që do të vijë pranë Teje. Edhe nëse Ti e përzë, ai do të vrapojë përsëri drejt Teje. Por, nëse Ti nuk do të më duash më, atëherë unë do të mbes e vetme. Por unë kam shpresë që Ti nuk do ta bësh një gjë të tillë. Ti do të më ndihmosh mua... Ti e di shumë mirë sëmundjen time dhe do të më shërosh. Ti do të m'i mbulosh gabimet e mia dhe, pavarësisht mëkateve që kam bërë, do të më duash, ashtu siç ke bërë gjithmonë.

Nesër do të vij te Ti!

Do të vij para derës Tënde, si një njeri që ka nevojë për ndihmë. Nuk mund të largohem prej Teje, vetëm, sepse bëra një gabim, nuk mund ta bëj një gjë të tillë! Përkundrazi, unë do të bëj sa më shumë të mira, do ta rregulloj gabimin e bërë, vetëm për të të qëndruar pranë. Nuk them: "Unë nuk jam i denjë për Ty"... E kush mund të thotë me siguri të plotë, se është i denjë për një nder të

tillë?! Tashmë ka ardhur koha të të dua më shumë se asnjëherë, të mbështetem vetëm tek Ti...vetëm tek mëshira Jote...

Gjithmonë kam qenë shumë e trazuar. Jam e lodhur me çdo gjë. Unë nuk jam një liqen i qetë. Nuk jam as një pellg i vogël me ujë. Unë jam si një det i pafund. Habitem me njerëzit që çuditen nga këto fjalë të mia! Babai im është një botë e tërë, a është e tepërt që unë të jem një det i pafund? Prandaj dhe dallgët e mia janë të furishme dhe sprovat e mia janë të vështira, kurse fundi im është i thellë. Unë nuk dua të shkoj pas shejtanit, kur mund të trokas në portën tënde!

Nesër do të vij te Ti!

Nesër nuk do të mbesë askush, përveç Teje... Të gjithë ata që u larguan, nesër do t'i fshij njëherë e përgjithmonë nga zemra ime dhe do të mbetesh vetëm Ti. Ti do të më mjaftosh mua. Do të vij te Ti, me të gjitha gabimet e mia, me të mirat që kam bërë, më të gjitha vuajtjet që m'u shkaktuan nga të tjerët dhe me ato që u shkaktova unë atyre... pa e ditur se cilat prej tyre peshojnë më shumë. Nëse do të kërkosht llogari, do ta kem shumë të vështirë, por nëse Ti më mëshiron, do të jem pafundësisht e lumtur! Më pyesin se si i kaloj ditët? Unë u përgjigjem se ditët kalojnë vetë. Nga njëra anë jam e fundosur, nga ana tjetër jam e mbushur me shpresë...

Nesër do të vij te Ti!

Tashmë do të mjaftohem me shëtitjet në breg të detit... Tashmë ka ardhur koha e bashkimit me Ty... Do të humb brenda Teje... tashmë do të vijnë ditët, kur do të lagem nga shiu Yt, do të ngrohem nga dielli Yt, do të shtrihem nën hijen Tënde... Unë besoj dhe e di që me faljen Tënde do të lumturohet zemra ime. Ti je Ai që ke thënë: **"Unë jam ashtu**

siç robi im më mendon!" E di që nuk jam e denjë të vij pranë Teje, por duke të qëndruar pranë, do të lartësohem... Atëherë Ti do të më thuash dhe mua: "O robi im".

Nesër do të vij te Ti!

Do të vij si një fajtoje, si një njeri me shumë të meta ... Nuk e di sa kam gabuar, por ndoshta me një pafytyrësi, kam akoma shpresë te Ti, tek falja Jote. Jam e lumtur që nuk kam askund tjetër ku të mund të shkoj! Ata që më kanë ëndërruar, janë larguar, pasi kanë realizuar ëndrrat e tyre. Ata që më kanë

Unë e dua faktin që Ti më pranon mua, duke më njohur siç nuk më njeh askush tjetër... Sa e madhe, sa e bukur është dashuria jote! Ti e di që unë harroj çdo mërzë kur vij tek Ti...

Nesër do të vij te Ti!

Për hatër të njerëzve të Tu të dashur, zbukuroje dhe zemrën time dhe më merr pranë Teje... Zbukuro shpirtin Tim, jo vetëm paraqitjen time të jashtme.

Nesër do të vij te Ti!

dashur, më kanë harruar tashmë. Rreth meje kanë mbetur disa miq... disa i kanë jetuar të gjitha ditët e jetës së tyre, kurse disa të tjerë do të shqetësohen nga ky largim i imi. Akoma nuk jam bërë gati për të ardhur tek Ti, por mendoj se kurrë nuk do të bëhem gati..., sepse sado që të përgatitem, kjo përgatitje kurrë nuk do të jetë e mjaftueshme. Te Ti nuk do të vij duke menduar: "*Cilën bluzë të vesh, cilën ngjyrë, cili fund më rri më mirë, cilën shami të vendos?..*" Tek Ti do të vij me një veshje të thjeshtë dhe modeste... Do të vij në heshtje pranë Teje.

Mëkatet e mia nuk do ta ndalojnë rrugën që kam marrë. Ti do më fshehësh siç ke bërë gjithmonë. Kur të dal para Teje, do të kem aq shumë gabime dhe aq turp në qenien time... Por Ti do t'i mbulosh gabimet e mia dhe do më bësh një njeri më të mirë.

Mbushe zemrën time me dashuri të flaktë për Ty dhe bëj që dita e vdekjes sime, dita kur do të futem në varr, të jetë dita më e bukur e jetës sime. Bëj që të mos kem nevojë të flas më, as me buzëqeshje, të mos merremi vesh...dua të vij te Ti, e emocionuar gjer në ekstazë.

Më merr tani...

Deri më sot kam qëndruar në mes të çdo gjëje ... Ti kurrë nuk më braktise mua, por unë nuk erdha tek Ti... Nuk u bashkova me Ty, por nuk të braktisa...

Nesër do të vij te Ti!

Më merr mua nga vetja... Bëj që të jem pjesë e qenies Tënde... Dua të të ndjej vetëm Ty, nuk dua të ndjej më asnjë dhe asgjë tjetër...

Atë që hamë e vendosim mbi tavolinë, atë që nuk e hamë e hedhim në plehra

Jemi mësuar të shpenzojmë aq shumë, sa që në shqetësimet më të vogla materiale fillojmë të anko-hemi dhe të fajësojmë njëri-tjetrin. Thonë se në vendin tonë ka krizë ekonomike. Në fakt jo! Për mendimin tim, nuk ka!.. Buka, ushqimet e mbetura dhe veshjet e hedhura në plehra... Madje nganjëherë shikojmë edhe mobilje krejt të reja. Ndërsa shpërdorimi i gjërave vetëm se u ka kaluar moda, nuk llogaritet. Nëse ne me të vërtetë kemi krizë, kush dhe sa ndikohet nga kjo? Ja, këtë mund ta shtjellojmë në tre grupe:

1. Njerëzit e grupit të parë janë ata të fokusuarit në shpenzime. Atë që e hanë e vendosin mbi tavolinë, atë që nuk e hanë e hedhin në plehra; ato që i veshin i mbajnë në trup, ato që nuk i veshin i mbajnë në doli-lap... Këta njerëz e ndjekin hap pas hapi modën dhe janë aq të qetë, sa mund të shpërdorojnë shumë... Mundohen shumë ta bindin veten. Janë mësuar ta bëjnë në çast atë që dëshirojnë. Nuk u bien shumë në sy jetimët dhe të varfrit. Kënaqësia e tyre më e madhe është shitblerja. Këmbëngulin për të blerë çdo gjë me kartat e kreditit në xhep.

Nuk hanë për të jetuar, por jetojnë për të ngrënë. Nuk bëjnë kujdes te harami dhe dyshimi. Njerëz të tillë kanë krizë materiale e shpirtërore dhe ndikohen së tepërmi nga kjo, sepse mania për të jetuar jetë luksoze është bërë shkak për shkatërrimin e shumë familjeve. Prandaj nuk mbetet qetësi në shtëpitë e tyre. Po ranë pak fitimet, nuk dinë si të paguajnë borxhet që i kanë bankës, kështu fillojnë të revoltohen. Më vonë këta njerëz zakonisht falimentojnë.

2. Ndërsa në grupin e dytë janë ata që i shtrijnë këmbët sa kanë jorganin... Këta janë njerëz kursimtarë. Kur kanë, shpenzojnë. Kur nuk kanë, mjaftohen me aq. Ata janë të njëjtë edhe në pasuri, edhe në varfëri. Veprojnë me masa paraprake. Shpenzojnë sipas fitimeve që kanë. Janë gjithmonë në gjendje durimi dhe falënderimi. Në jetën e tyre nuk gjen vend shpërdorimi. E nxjerrin bukën nga guri.

Për të mundësuar riskun, ndjekin çdo rrugë të drejtë e të ligjshme. Janë të vendosur. Te këta njerëz nuk ndikon shumë rënia e tregtisë dhe kriza ekonomike. Ndoshta një periudhë kohe mund të ndjejnë vështirësi, por në përgjithësi, me pak mundim, e kalojnë. Pra, edhe pse kalojnë shqetësime të vogla, punojnë,

mundohen dhe e riparojnë gjendjen financiare. Ja pra, atij që punon, Allahu i jep...

3. Në grupin e tretë janë njerëzit që shpenzojnë vetëm kur kanë ndonjë nevojë të domosdoshme. Pjesën tjetër të fitimeve e japin për ata që kanë nevojë. Ata pyesin për të varfrit, jetimët dhe nevojtarët. Për vete ndoshta kanë nga një ose dy veshje, ushqim sa për t'u ngopur dhe gjërat që përdorin nuk i ndërrojnë derisa të vjetërohen. Kur nuk kanë, falënderojnë, kur kanë japin për sevap. Për ata nuk ka rëndësi nëse fitojnë shumë apo pak. Shpenzimet personale janë të një-trajtshme. Ata janë gjithmonë të kënaqur, sepse më shumë se për këtë botë, punojnë për ahiretin. Ja pra, njerëz të tillë nuk ndikohen nga kriza ekonomike. Ata janë miqtë e Allahut, të cilët mundohen vetëm të fitojnë kënaqësinë e Tij.

Nëse në një vend buka hidhet në plehra, në të vërtetë aty nuk ka krizë ekonomike, por shpërdorim. Allahu është Ai që e jep riskun. Allahu i Madhëruar në suren R'ad ajeti 26 thotë:

"Allahu ia shton furnizimin kujt të dojë dhe ia pakëson kujt të dojë. Jobsimtarët i gëzohen jetës së kësaj bote, por jeta e kësaj bote në krahasim me botën tjetër është vetëm kënaqësi kalimtare."

Nëse kemi vështirësi ekonomike, së pari duhet të analizojmë veten. Vallë a kemi falënderuar mjaftueshëm? Falënderimi e shton mirësinë. A kemi bërë sevap apo kemi shpërdoruar? Allahu na i merr nga duart gjërat të cilave nuk ua dimë vlerën dhe i shpërdorojmë. A jemi sjellë zemërgjerë apo koprracë?

Jetimi dhe i varfri kanë të drejta mbi ne. A i kemi mundësuar të ardhurat në rrugë hallall apo është përzier edhe harami? Nuk ka bereqet paraja në të cilën është përzier edhe harami!.. Nëse kemi bërë kujdes në këto çështje, atëherë për këto vështirësi duhet t'i drejtohem Allahut, duke thënë "Është sprovë e Zotit!.. Ai na i jep, Ai na i merr..."

Allahu na dhëntë të gjithëve risk të mirë, të shumë dhe hallall. Na bëftë robër që nuk ndikohen nga kriza ekonomike, që mjaftohen me atë që kanë, falënderues dhe që janë të kënaqur nga Allahu! Na ruajtë nga dorëzimi ndaj nefsit!.. Amin!

ZEMRA E TË VARFRIT I NGJAN NJË DHOME TË MBUSHUR ME TYM

Një fëmijë, që sapo kishte arritur moshën e lojës, ishte ulur në rrugë, te dera e shtëpisë. Vetëm po t'i shikojë majat e këmbëve dhe mospjesëmarrjen në lojën e fëmijëve, kuptohej se kishte një hall.

Nëse një djalë është shumë grindavec në gjimnaz ose është shumë i mbyllur në vetvete, do të thotë që e ka një problem.

Nëse një grua nuk shkon në shëtitjet e familjes, nuk merr kënaqësi nga bisedat, qan herë pas here, ul kokën dhe mendon thellësisht, do të thotë që e ka një hall.

Një fëmijë është ulur në shkallë, e ka vënë kokën mes dy duarve dhe rri poshtë i menduar, lart nga dritarja dëgjohej zërat e grindjeve... Gruaja bërtet:

"U lodha, u mërzita... U bënë ditë që vjen në shtëpi me duar bosh!.. Pastaj më pyet: "Çfarë ke gatuar?!" Çfarë ke sjellë që të gatuaj?! Vallahi nuk më ka ngelur më forcë, do të vras veten! Mjaft më!.."

Kur burrit i thuhet: "Çfarë ke sjellë, që të gatuaj?" kushedi çfarë furtunash shpërthejnë në botën e tij të brendshme?! Çdo ditë del nga shtëpia me shpresën se do të gjejë punë. Dyert në të cilat troket, i mbyllen përpara fytyrës... Të kthehet në shtëpi duarbosh apo të rrijë rrugëve, deri në mes të natës dhe të shkojë në shtëpi, pasi fëmijët të kenë fjetur? Si mund t'i thotë familjes e cila e pret me shpresë: "Edhe sot nuk kam sjellë gjë!?"

Mësuesi kërkon lapsa me ngjyra, letër punëdoreje.

Në klasë do të bëhet aktivitet në orën e punës së dorës... Si t'ia thotë tani fëmija këto babait? Qëndron i menduar te dera e shtëpisë... Nuk është i kënaqur, që të luajë e të argëtohet me shokët...

Vjen dimri: ky dimër i bekuar nuk është armik i të varfrit, por të varfrit brengosen më shumë kur vjen ai... Si do të ngrohet shtëpia? Fëmijëve u janë vjetërsuar çizmet, u janë shkurtuar palltot. Si do t'ua blejmë të rejat?

Tashmë halli i gruas nuk është te veshja dhe shëtitja. Si do të paguhet qiraja e shtëpisë, fatura e energjisë elektrike dhe e ujit?! Fëmijët duan çdo ditë ushqim; si do të bëhet i mundur ushqimi i tyre? Vaji mbaroi, orizi po ashtu, miell nuk ka, edhe gazi u konsumua. Ka fshehur dy-tre kokrrat e fundit të ullirit, që do t'ia japë djalit në mëngjes para se të shkojë në shkollë...

Një i ri në vorbullën e varfërisë, nëse nuk është shpirtërisht i formuar, kushedi sa mund të rebelohet në shtëpi. Veçanërisht të rinjtë e ditëve të sotme janë shumë pafat... Sepse gjuha e ditëve të sotme është në anën e të pasurve... Me çfarë syri e shikon babanë ai djalosh në një botë ku mendohet se personin "**e bën njeri**" pasuria?! Kushedi sa kushton në sytë e fëmijës së tij një baba që nuk ka mundur të zotërojë asgjë?

Si mund t'u tregohet fëmijëve se çfarë është "të qenit burrë" në një shoqëri ku burrëria është e barabartë me pozitën, shtëpinë, makinën e vilën apo në këtë botë, ku njerëzit i krahasojnë vlerat e njëri-tjetrit me ato që zotërojnë? A mund të dëshirojnë të rinjtë një zemër të pasur në këtë botë, kur kafshët të ulen në krye të vendit dhe kur të mos respektohen zemërgjerët? A nuk mendojnë ata: "Të bëhemi menjëherë të pasur, të vjedhim, të përplasim, të bëhemi pasanikë, çfarë është virtyti?"

Nëse sot varfëria konceptohet si turpëruese, a nuk ka ndikim përplasja e mendimeve të shoqërisë? Vallë, çfarë vlerash të bukura shiti për të marrë këtë mosvlerësim?

“Ai që nuk ka para, nuk ka miq!..” thoshte nëna ime... Paraja dhe miqësia, çfarë lidhjeje ishte kjo?.. Ç’mënyrë këndvështrimi ishte kjo? Kush e ka vendosur në mendjen e shoqërisë këtë bindje?

Nëse Hz. Mevlana do ta kishte shprehur sot këtë thënie: “Pashë shumë rroba, brenda të cilave nuk kishte njerëz, pashë shumë njerëz, që nuk kishin rroba për të veshur.”, sigurisht njerëzit do të qeshnin. Por, ngaqë në kohën kur është thënë kjo fjalë rroba nuk kishte famë, është më se e qartë se ai është shprehur i qetë...

Nuk dihet se cila është urtësia, por kurrë nuk kam parë shokët e mi të varfër, të cilët baballarët i kishin të papunë, të grindeshin dhe të rebeloheshin në shtëpitë e tyre. Ata ishin shumë të ndjeshëm dhe mendonin për prindërit më shumë se për veten e tyre.

Kam parë shumë shokë që punonin në verë duke shitur simite, ujë dhe duke punuar pranë tezgjahëve. Nuk kishin turp; nëse njëri nga shokët merrte ndonjë gjë nga mensa, largoheshin nga ai dhe nuk tregonin me vështrime se ishin të uritur. Hallet e tyre ishin më të thella se të të tjerëve...

Mësuesi kishte thënë:

“Duhet të blini librin e testit.”

Vallë, sa kushton? Si do t’ua them këtë atyre të shtëpisë? Në fëmijërinë time fëmijët në pushimet verore mësonin Kuranin në xhamitë pranë dyqaneve të baballarëve të tyre; kur mbaronte mësimi, vraponin t’i ndihmonin te dyqani. Si të shkojnë tani në komplekset industriale, si të mësojnë se si i fitojnë paratë baballarët e tyre?

Të rinjtë dhe fëmijët frikësohen se mos grindjet që shtohen në shtëpi më shumë nga varfëria, e shpërndajnë familjen, siç këputet peri i tespiheve dhe kokrrat shpërndahen rreth e rrotull me shpejtësi. Zonja e shtëpisë gëzohet kur burri vjen në shtëpi me duart plot, por, kur punët nuk ecin dhe burri fillon të kthehet duarbosh në shtëpi, asaj i ikën gazi dhe i fiket lumturia. Edhe ajo frikësohet nga shpërndarja e kokrrave të tespiheve, pasi të këputet peri...

Kam parë shumë të rinj që, edhe pse në moshë të re, u është rrudhur fytyra dhe duken sikur të ishin pesëdhjetë vjeç. Varfëria i ka plakur ata para kohe. Në fi-

llim, nga pesimizmi dhe shqetësimi u rrudhet mesi i ballit, më vonë nga zhytja në mendime të thella dhe nga të menduarit duke mbledhur sytë, u rrudhen anët e syve...

Varfëria e plak shpejt njeriun... Varfëria i prish shpejt edhe dhëmbët. Thonë që **“Murin e vret lagështira, ndërsa njeriun brenga”** dhe thonë të vërtetën. Mendimet e thella e rrudhin ballin dhe e plakin fytyrën. Tym e çfarë tymi, zjarr e çfarë zjarri... Kush e fik këtë zjarr tani?

Baballarët kënaqen kur i shpenzojnë për familjen paratë e fituara. Lumturohen shumë, kur blejnë këpucë për fëmijët, kur plotësojnë nevojat e shtëpisë, kur paguajnë faturat, kur blejnë unazën që pëlqen bashkëshortja. Ata kënaqen, kur shpenzojnë për shtëpinë dhe kur lumturojnë familjet e tyre.

Po kur çdo gjë kthehet në të kundërt? Kur asnjë nevojë nuk plotësohet, çfarë ndodh? Ah sa çudi! burrat që nuk mund të fitojnë të ardhura, e humbin edhe besimin në vetvete. Besimi i humbur, për të mbyllur pyetjet që do të bëhen nga fillimi, e bën njeriun nevrik. Qesh pak, bërtet shumë.

Edhe gruaja po ashtu bëhet. Ndërsa fëmijët bëhen të heshtur... Të heshtur me frikën e shpërndarjes së kokrrave të tespiheve.

Në qytetin ku punoja para disa vitesh, një burrë i papunë nuk mund të çonte asgjë në shtëpinë e tij.

Për këtë arsye, u detyrua që pesë fëmijët e tij t'i çonte te Organizata e Mbrojtjes së Fëmijëve. Atë ditë nuk do t'i harroj kurrë lotët e fëmijëve dhe dëshpërimin e burrit...

"Bir, këtu do të hani supë të ngrohtë! Në këtë mënyrë i mësoni më mirë mësimet. Unë nuk mund t'ju blej lapsa dhe fletore. Këtu nuk do të keni të ftohtë. Pa shikoni, në shtëpi nuk kemi as sobë dhe as drita... Ndërsa këtu ndryshon çdo gjë..."

Fëmijët qanin, nga secili dilte i njëjti zë:

"Nuk dua! Nuk dua! Mos më lër këtu, nuk dua të qëndroj...Të lutem, të jap fjalën se nuk do të kërkoj asgjë. Të premtoj, të lutem..."

Nëna nuk kishte mundur të vinte, patjetër që nuk mund ta duronte gjendjen e fëmijëve...

Atë ditë e pyeta burrin:

-A nuk ke vëllezër apo të afërm?

-Kam.

-A nuk mund të të ndihojnë?

-E kujt i bie ndërmend për mua? Kush ka thonj, kruan kokën e vet.

"Sila-i rahim" thotë Allahu... **"Kush i shkëput lidhjet me të afërmit, edhe unë i shkëpus lidhjet me të."** Si ka mundësi që ti kënaqesh me urinë e varfërinë e vëllait tënd dhe nuk e ndan ushqimin me të? A nuk e di se e ke haram bukën që ha, ndërkohë që vëllai yt është nevojtar? Ku i ke tezet, dajat, hallat, xhaxhallarët? Ku i ke gjyshërit dhe gjyshet? Si do të japin ata llogari përpara Allahut?

Burri donte ta dërgonte edhe gruan te shtëpia e babait, por ajo nuk pranoi.

"Nëse vdesim, le të vdesim bashkë; nëse jetojmë, le të jetojmë bashkë... A nuk e di se në atë vend ku nuk je ti, edhe sikur të jetë saraj, për mua është xehenem? Në ditë të mira dhe të vështira..."

Këta janë bashkëshortë që nuk e përdorin njëritjetrin... Ka edhe nga ata që e përdorin: gra që ia përmendin vazhdimisht paaftësinë dhe dëshpërimin bashkëshortit, edhe pse e dinë se ka bërë çdo gjë që ka mundur; burra që e përziejnë dëshpërimin me dhunën apo ashpërsinë...Fëmijë që dalin jashtë nga grindjet dhe rrëmuja dhe që rrinë të menduar në shkallë... Po kur të sëmuren fëmijët...Po kur ilaçet janë shumë të shtrenjta... Një shqetësim më tepër, që i shtohet urisë dhe varfërisë...

Ku janë fqinjët e të afërmit? Fqinjët me përvojë, të cilët këshillojnë të bësh durim, të lutesh, të falësh namaz dhe të drejtojnë t'i përgjeroresh Allahut... Po surja Asr, e cila njofton për detyrimet që duhet të kryejë njeriu për të mos rënë në varfëri; surja që e fton nevojtarin të e vërteta e durimi dhe të pasurisë nxit të ndihmojë dhe të bëjë vepra të mira... Ajo sure nuk është anuluar, është akoma në përdorim dhe dispozitat e saj vazhdojnë ashtu si ditën e parë.

Ku janë këta fqinj? Nuk janë, sepse asnjë nuk di gjë për askënd. Gjarpri që nuk më pickon mua, rroftë njëqind vjet. Si të jetojë? Është gjarpër dhe nëse jeton, a të le rehat ty? Në një vend kur rritet varfëria, më shumë shqetësohen të pasurit. Ata janë të shqetësuar se mos çdo moment mund të përballen me një hajdut apo zhvatës.

Ku janë më të rriturit me përvojë dhe këshilluesit e lagjes? Ku janë të pasurit e lagjes? Nuk janë, sepse të pasurit tanë jetojnë në komplekse. Në mendje më er-

dhi balada "A ndryshket pushka e Mardinit"...

"Rruga e Jemenit është me gropa

Pjata është prej bakri,
I pasuri jep shpërblim,

Ushtari është i varfër."

Një zonjë pyeti për fetva:

"Hoxhë i nderuar, në lagjen tonë nuk ka njeri të cilit mund t'i japim kurban, a bën të mos pres kurban?"

Komplekset brenda të cilave jetojnë plot të pasur, janë të rrethuara me tela me gjemba dhe në hyrje ka roje sigurimi... Nga të kenë dijeni për të varfrit këta njerëz? Përreth shikojnë vetëm të pasur, madje edhe betohen:

"Për Zotin Hoxhë nuk po gjej dot njeri për t'i dhënë zekatin!"

Natyrisht!. Lagjja e të pasurve me lagjen e të varfërve tashmë kanë në mes një distancë prej dhjetëra kilometrash... Lagjja jonë është ose e pasur, ose e varfër... Kush dhe si ta ndihmojë tjetrin? Nuk e shikon, që ta ndihmojë? Kur del nga shtëpia, nuk shikon fëmijë pa çorape e pa pallto, që t'i ndihmojë...

Gjyshet e fëmijërisë sime thoshin: "Grua e mirë, është ajo që thur çorape, që qep, që bën turshi, reçel, që hap petë, që e kthen nga ana tjetër dhe e qep jakën e vjetërsuar të këmishës së burrit!.."

Para se t'i martojmë vajzat, duhet t'i mësojmë ato të durojnë në ditë të vështira... Të rinjtë e ditëve të sotme, që kanë çfarë dëshirojnë, sapo shikojnë se punët nuk po ecin, hyjnë në depresion dhe menjëherë mendojnë vdekjen. Kush mendon për fëmijën, e edukon atë edhe për ditë të vështira.

Një shoqja ime, kur shkova ta vizitoja në shtëpi më tha: "Sot po hamë bukë me uthull..."

"Çfarë uthulle?" - i thashë- mos u bëj koprrace!"

"Nuk është koprraci, por të mësohen edhe me bukë me uthull. Pastaj është edhe synet..."

I kishte dhënë vajzës çorapin me taban të arnuar. Vajza ishte nxehur:

"Si të shkoj në shkollë me këto çorape?"

"Pse, a i nxirrni çorapet në shkollë?"

"Jo, por unë e di se ato janë të arnuara dhe e ndjej veten të poshtëruar."

Si është poshtërimi! Kur arnohet çorapi, na bie menjëherë në mendje. A i pëlqen njeriut hamallëku? I pëlqen... Një hamall, i cili pyeti ata që kishin shumë

rroba dhe peshë në stacionin e autobusëve: "A t'i bart motër?", kur asnjë nuk pranoi, doli në një qoshe dhe qau me dënësë... U mërzit aq shumë, sa që unë mbeta i habitur. Ai mbeti në qoshe ashtu me litarin në dorë, pa rrugëzgjdhje, duke qarë...

Hx. Mevlana ka thënë: "Zemra e një të varfri i ngjan një dhomë plot me tym, ku nuk shikon syri syrin. Hap një dritare në atë dhomë, që brenda të hyjë

ajër dhe tymi të shpërndahet."

Të jesh njeri fillon me të parët shqetësimin e tjetrit si të ishte shqetësimi yt. Nëse themi: "Nga ta dijë i ngopuri hallin e të uriturit?!", mjerë për ata të ngopur!

Burri i shkretë pyet për të marrë fetva:

"Nuk kam gjetur borxh te asnjëri, po falimentoj. Ngaqë çeçet e mia janë pa shpërblim, edhe nga bankat nuk mund të marr as kredi, nuk mund ta paguaj borxhin. A mund të marr para nga fajdexhiu?"

"Vëlla, a nuk ke prindër e vëllezër?"

"Kam, por asnjëri nuk më jep borxh?"

"A nuk ka vënë nëna jote ndonjë gjë mënjane? Gratë e vjetra gjithmonë kursejnë diçka për ditë të vështira.

"Mos ma hap zemrën e brengosur hoxhë! Ka, por nuk m'i jep. 'Bir! Jeta ka njëmijë e një halle!..', - thotë."

Nuk ma merr mendja:

"Fëmija im është i uritur: E çfarë halli më të madh mund të ketë. Por duhet të ketë ndonjë që të japë borxh"

"Për Zotin, nuk ka!"

Kanë justifikime:

"Ai që e merr borxhin, nuk e paguan. Pastaj ne ngelemi pa rrugëzgjdhje."

Atë njeri e sjell Allahu te ne. Pra, a nuk është më mirë që ta ndihmojmë atë njeri me pasurinë tonë, sesa ta shpenzojmë për gjëra të kota?

Kemi një Zot, që i dëgjon këto fjalë me cilësinë e Tij, "**es-Semî**", vihet në dijeni me cilësinë e Tij, "**el-Habîr**" dhe di çdo gjë me cilësinë e Tij, "**el-Alim**". Allahu i madhëruar, me cilësinë e Tij "**el-Muhsi**", e numëron çdo gjë për ta nxjerrë përballë nesh, kur t'i vijë koha.

Kur lexoj ajetin "**Atë ditë vëllai do të ikë nga vëllai...**", dridhem nga frika; ku do të ikim, a është e mundur të ikësh atë ditë?

Të qeshurit

Pse nuk është e përshtatshme të qeshim me të madhe?

Allahu i Madhërishëm ka caktuar një masë për sjelljet e njeriut, ashtu siç ka caktuar një masë për çdo gjë të krijuar. (shih. Er-Rad, 8.) Për këtë arsye, kush dëshiron të ketë një moral të bukur, duhet të jetë i matur në të qeshurit e tij. Kjo do të thotë, që kur një personi i vjen për të qeshur, ai nuk duhet të kalojë kufijtë islamë dhe të qeshë me të madhe. Në këtë pikë duhet të marrë shembull të Dërguarin e Allahut (a.s.).

EbuLejsSemerkandi thotë:

“Ruaju nga të qeshurit me të madhe, sepse në të ka tetë fatkeqësi. Këto fatkeqësi janë:

1-Të diturit dhe të mençurit të dënojnë (fajësojnë).

2-Mendjelehtët dhe injorantët të mblidhen te koka.

3-Në qoftë se je njeri i paditur, të shtohet padituria. Në qoftë se je njeri i ditur, të pakësohet dituria. Në lidhje me këtë, ka një transmetim të tillë: *“Në qoftë se një dijetar qesh me të madhe, ai e humb një pjesë të dijës së tij.”*

4-Harrohen gjynahet e së shkuarës.

5-Rritet guximi për të bërë gjynahe në të ardhmen,

sepse nxihet zemra.

6-Harron vdekjen dhe ahiretin.

7-Merr edhe gjynahet e atyre që të shohin ty dhe qeshin.

8-Bëhet shkak për të qarë shumë në ahiret. Nëajetin fisnik urdhërohet:

“Le të qeshin pak (në këtë botë) e të qajnë shumë (në botëtjetër), si dënim për atë që kanë bërë.”
(Teube, 82.)

Në komentimin e këtij ajeti EbuDherri thotë: “Jeta e dynjasë është e shkurtër, le të qeshin sa të duan aty. Por kur të shkojnë në ahiret dhe të dalin para Allahut, do të qajnë gjithnjë. Jeta e ahiretit është e pafundme. Për këtë arsye edhe të qarët atje është e pafundme. (Tenbihu’l-Gafilin)

* * *

JahjabinMuadh i ka shpjeguar kështu rrugët për t’u ruajtur nga të qeshurit me të madhe:

“Janë katër gjëra që nuk e lejojnë besimtarin të qeshë. Ato janë:

1-Punët e ahiretit,

2-Problemet e jetesës,

3-Pikëllimi dhe hidhërimi që i japin gjynahet,

4-Vuajtjet që vinë nga fatkeqësitë.

Një kuptim tjetër i kësaj është dhe ky: "Besimtari duhet të merret me këto katër gjërat e përmendura, sepse të menduarit për këto të pengon nga e qeshura me të madhe."

* * *

EnesbinMalik (r.a.), tregon: Një ditë i Dërguari i Allahut (a.s.), mbajti njëhutbe shumë prekëse, siç nuk kisha dëgjuar kurrë më parë dhe tha:

"Sikur të dinit ato që di unë; do të qeshnit pak dhe do të qanit shumë."

Enesi (r.a.), vazhdon kështu: "Pas kësaj, shokët e të Dërguarit të Allahut i mbuluan fytyrat e tyre me duar dhe filluan të qanin me dënësë..." (Buhârî, Tefsir, 5/12; Shiko dhe: Ibn-i Maxhe, Zuhd, 19.)

Ndërsa në transmetimin e Muslimit tregohet qëHz. Pejgamber (a.s.), ka shpjeguar që, *"në namaz e shihet edhe pjesën prapa, siç shihet pjesën para tij."* Pastaj ka thënë: *"Sikur të shihnit çka shoh unë; me të vërtetë do të qeshnit pak dhe do të qanit shumë."* Dhe kur e kanë pyetur se çfarë sheh, ka thënë: *"Pashë xhenetin dhe xhehenemin."*

Të shohësh fytyrën e vërtetë të gjërave dhe ngjarjeve, sigurisht që të shpie të jesh më i matur dhe mëvigilent. Sjelljet shkel e shko janë prodhim i mosdijes(injorancës).

Ibën Omeri (r.a.), tregon: "Një ditë i Dërguari i Allahut pa një grup që po fliste e qeshte, prandaj duke i përshëndetur, u tha:

-Kujtojeni atë që të pret oreksin!

Ata e pyetën:

-Ç'është ajo që të pret oreksin?

I Dërguari i Allahut tha:

-Vdekja!"

Njeriu që nuk ka dyshim seështë veçse një udhëtar drejt ahiretit, kur e mendon gjendjen e tij dhe e kupton të vërtetën, nuk do ta mërzisë veten në këtë udhëtim të gjatë dhe të rrezikshëm, përkundrazi, ai do të ndjejë nevojën për të bërë disa përgatitje. Pejgamberi (a.s.), duke ua kujtuar shpesh këtë çështje myslimanëve, ka kërkuar prej tyre të jetojnë një jetë me ndjeja dhe me përgjegjësi dhe, me një mënyrë kërcënuese, ka kërkuar të mos e teprojnë. Sahabët e nderuar, duke e kuptuar çështjen,mbulonin fytyrat e tyre dhe nuk e ndalonin dot veten nga të qarët me të madhe. (Rijadu's-Salihin)

Si qeshte i Dërguari i Allahut (a.s.)?

I Dërguari i Allahut,nga natyra ishte fytyrëqeshur. Buzëqeshja nuk mungonte kurrë në fytyrën e tij. Edhe në momentet më të vështira ai nuk e shprehte mërzinë, nuk shfaqte sjellje qëmund të

mërzisnin të tjerët përreth tij. Veçanërisht, kur takonte ndonjë njeri që e donte, buzëqeshte në mënyrë të tillë që fytyra i shndriste si hëna.

Hz. Aishja (r.a.), tregon kështu, në lidhje me mënyrën e të qeshurit tëDërguarit të Allahut (a.s.): "Nuk e kam parë kurrë të Dërguarin e Allahut të qeshë sa t'i duket gjuhëza (epiglota) ose tëqeshte, sikur po kalon nga vetvetja. Qeshja e tij ishte në formë buzëqeshjeje." (Buhari, Tefsiru Sure (46) 2; Edeb, 68.)

Nga ana tjetër, disa sahabë të nderuar tregojnë që përballë disa fjalëve ose sjelljeve që i pëlqenin, i Dërguari i Allahut "qeshte aq sa i dukeshin dhëmballët".

Këto shprehje kanë kuptim metaforik dhe shpjegojnë jo faktin që dukej ky apo ai dhëmb, por gradën e qeshjes. Siç thotë edhe Imam Gazaliu, në këtë lloj buzëqeshjeje *"dhëmbët dukeshin, por zë nuk dëgjohej"*.

Kjo ishte edhe mënyra e qeshjes e të Dërguarit të Allahut.

Nga praktika e Profetit (a.s.), kuptojmë seIslami nuk i do fytyrat e zymta dhe shprehje të tilla që mërzisin dhe pikëllojnë të tjerët përreth. Përkundrazi, vetë Profeti (a.s.), u tregon myslimanëve që duhet të jenë gjithmonë fytyrëqeshur, të buzëqeshin gjithmonë.

Cila është dispozita e qeshjes në namaz?

Në qoftë se një person qesh duke falur namaz, vërehet, në qoftë se qesh me zë aq sa ta dëgjojë vetë (ka apo s'ka njeri pranë), i prishet vetëm namazi. Mirëpo, në qoftë se qesh me ton të tillë që ta dëgjojnë dhe të tjerët, i prishet edhe abdesi edhe namazi. Ndërsa buzëqeshja në namaz, nuk e prish namazin.

Sipas tre medh-hebeve, përveç Hanefive, qeshja me zë të lartë prish vetëm namazin dhe nuk ndikon abdesin.

Transmetohet seEbuMusaal-Eshari ka thënë: "Një ditë, kur i dërguari i Allahut po drejtonte namazin, një burrë duke hyrë në mesxhid (xhami) ra në një gropë tëmesxhidit. Ky person ishte i verbër. Shumica e xhematit në namaz qeshën me këtë. Për këtë arsye, Hz. Pejgamberi, sal-lâllâhualejhi ve sel-lem, urdhëroi që bashkë me namazin e tyre të ripërtërinin edhe abdesin."

* * *

Allahu i Madhërishëm na e bëftë të mundur të gjithëve të jemi "fytyra e qeshur e Islamit". Amin!

Ushqimet që forcojnë kujtesën

Që prej krijimit, njeriu zotëron organe aq të përkryera, sa që secili e kryen funksionin e tij pa asnjë ndërprerje. Funksioni i organizmit tonë udhëhiqet në bazë të ajrit, ujit, ushqimeve dhe pijeve që konsumojmë. Disa prej nesh, duke e konsideruar trupin si një amanet, ushqehen me kujdes, ndërsa disa të tjerë hanë çfarë t'u dalë përpara...

Studimet e bëra tregojnë se ushqimet që konsumojmë, ndikojnë direkt në punën e trurit. Në këtë mënyrë, janë zbuluar dhe ushqimet që qëndrojnë pas humbjes së kujtesës ose harresës. Në jetën e përditshme e kemi bërë zakon të hamë çokollata ose ëmbëlsira. Ndërsa para provimeve apo nëse do të na duhet të qëndrojmë zgjuar deri vonë, pimë një filxhan kafe. Në këtë mënyrë, mendojmë se do të shtojmë energjinë dhe dinamikën e trurit.

Truri është organi më i rëndësishëm i sistemit tonë nervor, është si një dirigjent. Pësia e trurit është 2-3% e pësies sonë trupore. Por ai harxhon rreth 30% të nevojës sonë ditore energjike prej rreth 2000-5000 kalori. Në sajë të kësaj energjie, me anë të nervave mundësohet transmetimi i informacioneve nga njëra qelizë tek tjetra. Kjo realizohet me sekretimin e disa lëndëve kimike, të quajtura "neurotrasmator-transmetues nervor".

Në trup ndodhen me miliarda qeliza nervore. Në-

përmjet këtyre lëndëve kimike, truri ynë u dërgon qelizave mesazhe në lidhje me trupin, ndjenjat dhe sjelljet tona. Patjetër që për të kryer këto detyra të vështira, truri ka nevojë për lëndë ushqyese. Lëndët ushqyese të ushqimeve që hamë, para se të shpërndahen nëpër trup me anë të gjakut, së pari shkojnë në tru. Një barrierë e quajtur "*barriera e trurit*", i kontrollon të gjitha lëndët ushqyese që hyjnë në tru dhe i zgjedh ato që janë të dobishme për të. Ato që mbesin i dërgon me anë të gjakut në anët e tjera të trupit.

Duke u nisur nga kjo veti përzgjedhëse e trurit, janë bërë disa studime. Këto studime kanë vërtetuar se disa ushqime e rrisin performancën e trurit, e mbështesin punën e tij, janë të dobishme për kujtesën si dhe luftojnë harresën. Së fundmi, disa studime kanë vërtetuar që përveç llojit të ushqimit, edhe sasia e cilësia e tyre ndikon në performancën e trurit.

Dihet që ilaçet qetësuese, ilaçet kundër dhimbjeve, kundër alergjisë, duhani, alkooli, ushqimet e përpunuara dhe të rafinuara si dhe ambientet pa oksigjen (të paajrosura) e dobësojnë kujtesën. Ndërsa ushqimet e yndyrshme ose të rënda bëjnë që gjaku të tërhiqet nga truri e të drejtohet nga sistemi tretës, duke shkaktuar kështu lodhje, përgjumje dhe rënie të potencialit mendor. Veçanërisht është zbuluar që sheqeri, aq i pëlqyer nga fëmijët, koka kola dhe patatinat shkaktojnë harresë.

Skleroza, që po përhapet më shpejtësi në ditët tona, ka si simptomë kryesore harresën. Dihet që konsumimi i përditshëm i ushqimeve që përmbajnë “*kolinë*”, në sasi të mjaftueshme, është i dobishëm kundër kësaj sëmundjeje. Për të parandaluar harresën, që fillon në moshë të re, duhet të konsumojmë këto ushqime që përmbajnë kolinë: perimet si lakra, lulëlakra dhe fasulet, soja, qumështi, e verdha e vezës, peshku dhe të përbrendshmet e kafshëve.

Një aminoacid i quajtur “*trozinë*”, që ndodhet tek ushqimet e pasura me proteina, ndihmon në të menduarit shpejt, në të qenit energjik dhe rrit performancën. Për këtë arsye, duhet që ditën ta fillojmë me shumë proteina, duke ngrënë në mëngjes vezë, qumësht, djathë... etj. Gjithashtu, nuk duhet të harrojmë se ushqime që përmbajnë karbohidrate (sheqerna), si: drithërat, arra, lajthia, bajamet, frutat e thata, bishtajoret etj., janë burim energjie për trurin. Po ashtu edhe frutat si: kajsitë e thata, fiku, rrushi, pekmezi, të cilat përmbajnë glukozë, forcojnë kujtesën dhe janë burime energjie për trurin.

Vitaminat dhe mineralet kanë rol të konsiderueshëm në zhvillimin dhe funksionimin normal të trurit. Vitaminat e grupit B (bishtajoret, mishi i kuq, qumështi dhe produktet e tij, peshku, pula, perimet jeshile, veza, banania, pjepri), largojnë lodhjen e trurit dhe forcojnë kujtesën.

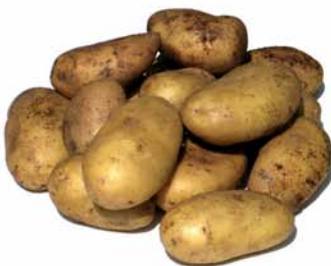
Ushqimet e pasura me vitamina C (agrumet, kivi, domatet, patatet, luleshtrydhet, speci jeshil, brokoli...), janë të rëndësishme, veçanërisht për funksionimin normal të trurit dhe kjo në sajë të vetive antioksiduese të tyre. Të njëjtin funksion e kryejnë edhe ushqimet e pasura me vitaminë E, si: vajrat bimore, kikiriku, fara e luledielli, gruri.

Si mund ta forcojmë kujtesën?

Një studim i bërë në Madrid në

vitin 1997 ka treguar që aftësia e lartë për të mbajtur mend ka lidhje të drejtpërdrejt me të ushqyerit me fruta-perime dhe me ushqime të pasura me fibra. Këshillohet që frutat me në krye kumbullën e zezë, spinaqin, portokallin dhe luleshtrydhen të konsumohen shpesh.

Ekspertët kanë përcaktuar 10 ushqime që ndikojnë në zhvillimin e trurit:

Patatja: duke e rritur në mënyrë konstante sheqerin në gjak, ndihmon që truri të punojë në mënyrë më efikase.

Luleshtrydhja: lënda “*fisetinë*” që përmban, zvogëlon humbjen e kujtesës dhe vonon sklerozën.

Çokollata e zezë/bitter (pa qumësht): me magnezin dhe antioksidantët që përmban, mbart oksigjen për në tru, duke siguruar funksionimin më aktiv të tij.

Lëngu i rrushit: duke shtuar sekretimin e dopaminës, zhvillon aftësinë për të zgjidhur problemet.

Kosi: lënda “*tirozinë*” që përmban kosi, forcon kujtesën.

Fasulja: ngaqë përmban edhe fibra edhe proteina rrit inteligjencën, veçanërisht te fëmijët.

Salmon: vajrat Omega-3 që ndodhen te peshku salmon mbrojnë trurin dhe forcojnë kujtesën.

Perimet e kuqe dhe portokalli: vetitë antioksiduese të domateve, specit të kuq dhe karrotës sigurojnë një tru më të shëndetshëm.

Mishi i kuq pa yndyrë: meqë është një depo e hekurit është shumë i dobishëm për zhvillimin e trurit.

Agriumet: ngaqë janë një burim vitaminash B dhe rregullojnë sheqerin në gjak, janë të rëndësishme për funksionimin normal të trurit.

Nën dritën e këtyre dijeve duhet të rishikojmë regjimin tonë të të ngrënit dhe të pirit, në mënyrë që ta forcojmë kujtesën. Duhet të kemi parasysh, ta bëjmë zakon pirjen e çajit jeshil dhe ta shtojmë “*miqësinë*” tonë me frutat, perimet dhe ushqimet që përmbajnë fibra.

Femrat dhe pëlhurat

Nuk e di se në cilën periudhë kohore njerëzit filluan të përdornin pëlhurën, por pëlhura e parë është përdorur për t'u mbuluar. Prandaj mund të themi se shtëpia e parë e njeriut, para se të bëhej me gurë e me dhe, ishte prej pëlhure, sepse rroba është shtëpiza e parë e njeriut.

Ndërsa gjatë kohës u shtuan llojet, u shtuan edhe vendet e përdorimit. Edhe pse tendat për strehim, thasët për transport dhe velat për të përfituar nga era janë bërë nga pëlhura, ajo më shumë është përdorur për veshje.

Në epokën moderne pëlhura është bërë lëndë e parë e sektorit të modës... Me qëllim që "veshja", e cila është elementi që e ndan njeriun nga krijesat e tjera, të marrë përmasa estetike, ajo është zbukuruar me ngjyra e dekore. Duke marrë forma të ndryshme me gjilpëra e kopsa, pëlhura më shumë u është përshtatur grave...

Nuk dihet si ka qenë gjendja në kohët e mëhershme, por tani duket sikur botëkuptimi njerëzor i veshjes, i është larguar qëllimit

fillestar... Domethënë, kur njeriu shmanget nga qëllimi i ekzistencës së tij, atëherë çdo punë e tij del nga rrjedha..

Nga reklamat mësojmë: *"Është provuar shkencërisht që nxehtësia trupore e grave ndryshon nga ajo e meshkujve..."* Pra gratë ftohen më shumë dhe më shpejt se burrat. Kështu ndërkohë që foshnjat vajza qajnë duke dashur të thonë, *"më vendosni në prush!.."*, foshnjat djem qajnë duke dashur të thonë, *"më vendosni përtokë!.."*

Ejani dhe shikoni se si, kur vjen puna te veshja, veprohet krejt në të kundërt. Mentaliteti që mundohet t'i nxjerrë gratë nga kafazi, duket se po e nxjerr punën nga vija.

Çështja nuk është vetëm te mbulesa. Ndoshta jo të gjitha mund të vishen, siç ka urdhëruar feja. Fundja, feja është një propozim dhe është zgjedhja e njeriut, nëse do t'i dorëzohet asaj apo jo. Por mënyra e të veshurit, duke pakësuar pa masë përdorimin e pëlhurës, bëhet shkak për të injoruar personalitetin e femrës, mendimin dhe aftësitë e saj.

Tashmë zonjat, të cilat nuk mund ta pranojnë se nuk janë më të reja, për fat të keq ndjejnë vështirësi në veshje, për shkak të zakonit që kanë marrë përgjatë viteve. Sa keq që nuk mund të durojnë edhe aq pëlhurë sa t'ua mbulojë defektet e moshës!.. Nxjerrin pretekst menopauzën dhe të nxehin... Nuk munden në asnjë mënyrë të mbulohen. Domethënë, forca që e ndryshon mënyrën e të veshurit, e cila përvetësohet që nga fëmijëria, është një zakon.

Përveç të rriturve që veprojnë me vullnetin e tyre, për të ardhur keq është gjendja e vajzave. Në fushën e veshjeve, më të shkurtrat, më të ngushtat dhe më të hapurat janë ato të vajzave. Për shembull, te veshjet e djemve nuk mund të rastisësh në "bluzë me rripa" (lavdi Zotit)!.. përsëri, veshjet për djem, si pantallonat e shkurtra dhe tutat, janë të paktën nën gju, të bollshme dhe të rehatshme.

Të shkretat, vajzat e vogla me fundet e tyre të shkurtra e me bluzat sipër belit, mundohen të hipin në kolovajza e rrëshqitëse. Por në asnjë mënyrë nuk mund të thonë:

"Mami, të paktën bluzat t'i kem me mëngë të shkurtra, të paktën fundet të m'i mbulojnë gjunjët!.. Më besoni, nuk vdes nga vapa. Nëse do të vdisje me kaq rroba, do të kishin vdekur shoqet e mia.

A ju tmerron varrosja për së gjalli?! Vajzat të cilat jetojnë duke iu kërcënuar jeta... dhe nënat, madje dhe nënat e mbuluara, si mund t'i shëtisin mes syve keqdashës vajzat e tyre

të pafajshme, që i kanë amanet, të veshura (të zhveshura) në këtë mënyrë?!

Tashmë për gratë veshja duket aq e rëndomtë dhe e pranuar. Shihni çdo telenovelë apo film. Stina nuk ka rëndësi. Ndërkohë që burrat janë të veshur deri në grykë me këmbë me kopsa, me kravatën të shtrënguar mirë që ta mbajë kopsën akoma më të ngjeshur dhe me xhaketë, mundësisht me astar dhe supe sfungjeri, gratë vishen me një pëlhurë të vetme, e cila nuk mbulon as supet... Sikur gratë kishin më shumë ftohtë?!

Ç'duhet të themi për veshjen e nuses?! Të gjitha nuset; të gjata e të shkurtra, të shëndosha e të dobëta, të pasura e të varfra, janë të detyruara të veshin vello dekolte? Ç'pranim i humbur ky në mendjet e njerëzve! Kur dhëndurët vishen mirë në çdo stinë, pse kjo vështirësi për nuset? Vetëm që ato të duken bukur? Kush dhe si i bind gratë se me veshje të hapura duken më bukur?

Mbulesa është një nevojë për çdo femër. Gratë i pëlqejnë pëlhurat. Paja e të gjitha vajzave është e mbushur me mbulesa. Dantellat, mbulesat e tavolinës, mbulesat e krevatit janë thelbësore në sëndukun e pajës. Ato e privojnë edhe veten (por nuk privohen nga mbulesat), çdo gjë që u prek dora dëshirojnë ta zbukurojnë me mbulesa dhe sendeve dëshirojnë t'u japin thellësi, kuptim dhe vlerë me to.., sepse mbulesa është kuptim. Të mbuluarit është kuptim; mbulesa i jep kuptim gruas dhe jetës. Mbulesa është e bukur dhe një zgjedhje e bukur. Sidomos për femrat...

Problemet gjatë lehonisë

Periodha pas lindjes, lehonja, është një periudhë delikate nga ana psikologjike dhe fizike, prandaj në disa raste duhet bërë kujdes. Këto raste mund të mos jenë gjithmonë problematike, por ju duhet t'i vlerësoni vetë dhe të kontaktoni për to me mjekun tuaj.

TEMPERATURA

Themi që kemi temperaturë, kur në të paktën dy matje temperatura rezulton 38°C e sipër. Arsyeja më e shpeshtë e temperaturës gjatë lehonisë është tejmbushja e gjinjve me qumësht dhe kjo quhet "temperatura e qumështit". Përveç kësaj, infeksionet e mitrës ose të rrugëve urinare janë dy arsye të tjera.

Tejmbushja e gjinjve me qumësht: Kjo gjendje është arsyeja më e shpeshtë e temperaturës gjatë lehonisë. Pas 24 orësh temperatura rritet pak. Në të dy gjinjtë ndihet skuqje, dhimbje dhe mbindjeshmëri. Ky është një problem që kalon me boshatisjen e qumështit. Nuk ka nevojë për antibiotikë dhe kalon vetvetiu. Nuk është e nevojshme të ndërpritet gjidhënia.

Infektimi i gjinjve: Mikrobet që vijnë nga plasaritjet e gjinjve, bëhen shkak për infektimin e tyre. Në shumicën e rasteve kjo prek vetëm njërën anë. Në vendin e infektuar vihet re skuqje, dhimbje, enjtje dhe mbindjeshmëri. Temperatura rritet. Po nuk u përdorën ilaçet e përshtatshme, ajo nuk shërohet. Por këto ilaçe nuk duhet të lihen pas dore, sepse infeksioni mund të përparojë dhe të kthehet në "absces". Edhe në këtë rast nuk është e nevojshme ndërprerja e gjidhënies.

Abscesi: Në qoftë se infeksionet e thjeshta nuk merren seriozisht dhe nuk trajtohen, ato mund të kthehen në abscese. Absceset e tregojnë veten e tyre me skuqje, dhimbje dhe mbindjeshmëri. Temperatura rritet dhe mund të ndihet lodhje trupore. Abscesi duhet të boshatiset kirurgjikisht dhe të trajtohet me ilaçet e nevojshme. Në qoftë se abscesi ka rrjedhje nga maja e gjirit, gjidhënia duhet të ndërpritet. Në të kundërt, nuk është e nevojshme të ndërpritet.

Absceset që formohen në gjë duhet patjetër të vizitohen nga një mjek, sepse mund të mos jenë vetëm pasojë e grumbullimit të qumështit, por mund të jenë edhe tumorale.

Gjidhënia është një proces i gjatë për nënën. Por ka dobi të pafundme, si për nënën ashtu edhe për fëmijën. Prandaj, është shumë e rëndësishme të merren masa, në mënyrë që kjo periudhë të mos përfundojë për shkak të një infeksioni të thjeshtë.

SI TË MBROHEMI NGA INFEKSIONET GJATË GJIDHËNIES?

Duart duhet të lahen patjetër para ushqyerjes me gjë. Gjnjtë mund të pastrohen me ujë të vluar, të ftohur. Pambuku që përdoret për pastrim, nuk duhet të zhytet në ujë, por duhet t'i hidhet uji sipër. Për të parandaluar plasaritjet, gjinjtë mund të lyhen me pak qumësht gjiri

ose të përdoren kremra me vitamina E.

Pas ushqyerjes, gjinjtë duhet të thahen patjetër dhe nuk duhen lënë të lagësht. Lagështia shkakton plasaritje dhe plasaritjet lejojnë futjen e mikrobeve në trup. Në fund të ushqyerjes me gjë, në qoftë se gjinjtë janë të mbushur akoma me qumësht, duhen boshatisur për të mos lejuar kështu formimin e masave në gjë. Qumështi i grumbulluar është mjedis i përshtatshëm për prodhimin e mikrobeve.

Gjatë kësaj kohe, meqë ndodheni në kontakt të afërt me beben, mundësisht duhet të laheni shpesh dhe të ndërroni shpesh rrobat. Thonjtë duhen prerë dhe në asnjë mënyrë nuk duhen rritur.

Në qoftë se formohen plasaritjet, pavarësisht gjithë masave të marra dhe, në qoftë se gjakosen gjatë gjdhënies, qumështi mund të boshatiset me pompë dhe t'i jepet më pas fëmijës. Në mënyrë që fëmija të mos mësohet me biberonin dhe ta lërë gjirin, duhet t'ia japim qumështin me biberon me vrimë shumë të vogël.

Në qoftë se nuk ia dilni mbanë me plasaritjet dhe fillojnë të formohen masa në gjë ose ndjeni dhimbje, skuqje, mbindjeshmëri ose ju ngrihet temperatura, duhet të flisni patjetër me mjekun tuaj. Infeksioni duhet të trajtohet në fillimet e tij, pa u shndërruar në absces. Ky është kusht për të mos privuar beben dhe veten tuaj nga tëmirat e gjdhënies.

Infeksioni i mitrës: Është një nga shkaqet e shpesh-ta të temperaturës gjatë lehonisë. Pas lindjes, zhvillohet një proces i tërëqë bën të mundur pastrimin e mitrës nga mbetjet e ndryshme, ndarjen e placentës dhe shërimin e plagës. Gjatë kësaj periudhe 4-6 javore, nxirret një sekrecion i veçantë. Meqë dhe rezistenca e trupit ka rënë, ky sekrecion formon një mjedis të përshtatshëm për ndonjë infektion. Për këtë arsye, duhet bërë shumë kujdes më higjienën dhe pastrimi duhet bërë nga para prapa. Plagët e lindjes duhen pastruar me ujë me antiseptikë (dezinfektues). Në qoftë se shtohet gjakderdhja, merr një ngjyrë ose erë të keqe ose në qoftë se shihni gjak të mpiksur, duhet të flisni patjetër me mjekun.

Gjatë një infeksioni të mitrës, temperatura mund të ngrihet deri në 40 °C, ndihet dhimbje dhe mbindjeshmëri në bark. Brenda një kohe të shkurtër, infeksioni mund të përhapet në bark dhe në gjak, duke vënë në rrezik jetën e nënës. Ky është një problem i cili në asnjë mënyrë nuk duhet anashkaluar. Gjatë periudhës delikate të lehonisë asnjë problem nuk duhet anashkaluar.

Mjekimi i infeksionit bëhet me regjim shtrati për nënën, me sa më shumë lëngje dhe me ilaçe të përshtatshme.

Infeksionet e rrugëve urinare: Janë një shkak tjetër i temperaturës gjatë lehonisë. Lindjet proble-

matike dhe dëmtimet gjatë saj e shtojnë rrezikun e infeksionit. Në përgjithësi, simptomat duken në ditën e dytë ose të tretë. Vërehet dhimbje beli dhe në ije, urinim i shpeshtë, dhimbje dhe djegie gjatë urinimit, si dhe temperaturë e lartë. Mjekimi përmban ilaçet e nevojshme dhe lëngje. Për ta parandaluar është e rëndësishme higjiena.

Infeksionet në vendet e qepjeve të lindjes, si dhe infeksionet e lëkurës mund të çojnë temperaturën. Por temperatura mund të ngrihet edhe si pasojë e çfarëdo-lloj sëmundjeje të kaluar gjatë lehonisë. (Grip etj.)

GJAKDERDHJA

Gjakderdhjet gjatë lehonisë shfaqen 24 orët e para të lindjes, kurse infeksionet shfaqen më vonë. Me mendimin që menjëherë pas lindjes mund të shfaqen probleme serioze dhe urgjente, lehona mbahet 24 orë nën kontroll, duke i matur tensionin dhe duke kontrolluar gjakderdhjen.

Gjakderdhja është një komplikacion shumë i rrezikshëm që shfaqet herët, pas lindjes. Pas një lindjeje normale, një gjakderdhje prej më shumë se 500 ml quhet anormale. Kjo ndodh për arsye të ndryshme. Ajo më e rrezikshmja dhe më e rënda ndodh për shkak të pamundësisë së mitrës për t'u tkurrur. Normalisht, pas lindjes mitra tkurret fuqishëm. Në këtë mënyrë, mbyll damarët dhe ndalon gjakderdhjen. Kur nuk tkurret, gjakderdhja e tepërt rrezikon jetën e nënës. Po të ndodhë kjo dukuri pas lindjeve në kushte jospitalore, nëna mund të humbet. Në rastet kur këto lloj gjakderdhjesh nuk i përgjigjen masazhit dhe ilaçeve, heqja e mitrës me operacion shpëton jetën e nënës. Ndërhyrjet e pavend dhe të nxituara para ndarjes së placentës ose ndonjë copë e mbetur brenda mitrës, shkakton gjakderdhje gjithashtu. Shkak i gjakderdhjes mund të jetë edhe ndonjë problem i mëparshëm i nënës me mpiksien e gjakut. Njohja e sëmundjeve të nënës shkurton kohën e mjekimit dhe rrit suksesin e terapisë.

SKUQJA, ENJTJA DHE DHIMBJA E KËMBËVE

Shtatzania rrit rrezikun e mpiksjeve në gjak (tromboza) dhe ky rrezik vazhdon edhe në ditët e para pas lindjes. Kjo shihet më shpesh te gratë që lindin me operacion ose me ndonjë lloj ndërhyrjeje tjetër dhe, pas lindjes, nuk lëvizin fare. Në këmbën që ka ndodhur tromboza vërejmë skuqje, enjtje, mbindjeshmëri dhe temperaturë lokale. Edhe sikur të keni vetëm një prej këtyre simptomave, duhet patjetër të flisni me mjekun tuaj. Gjaku i mpiksur mund të lëvizë nga vendi i tij dhe të shkojë e të bllokojë ndonjë venë të mushkërive. Kjo është një gjendje që rrezikon jetën e nënës dhe është shkak kryesor i vdekjes së nënave, prandaj duhet trajtuar urgjentisht.

Çfarë duhet të kemi parasysh kur blejmë dhe gatuajmë mish?

Ajo që duhet të kemi parasysh kur blejmë a gatuajmë mish, nuk ka të bëjë edhe aq me gatimin në veçanti, por me njohjen e anatomisë së kafshës dhe cilësitë e veçanta që pjesë të ndryshme të kafshës kanë.

- Pjesa e fortë e mishit të qafës, këmbëve dhe kraheve është e përshtatshme për t'u grirë, ndërsa pjesa e gjoksit dhe e kërcinjve vlen më shumë për t'u zier, kurse mishi i butë i shpinës është i mirë për t'u pjekur në zgarë.

- Në përgjithësi, vetitë ushqyese të mishit ndryshojnë në bazë të llojit të kafshës, moshës, ushqyerjes dhe mirëqenies së saj. Kështu, mishi i një kafshe të re, të mirëushqyer dhe të shëndetshme është më i mirë se mishi i një kafshe të plakur, të dobët dhe të sëmurë.

- Kur mishi gatuhet i freskët, nuk është i shijshëm dhe i butë. Për këtë arsye, pasi të pritët kafsha, mishi i saj duhet të lihet për pak kohë mënjane.

- Kur blejmë mish, duhet të kemi kujdes që mishi të ketë një ngjyrë të kuqe të nderur, t'i ketë indet e holla, t'i duken indet e dhjamt dhe të ketë një aromë të këndshme.

- Sa më shumë që të plakët kafsha aq më shumë zverdhët ngjyra e dhjamt. Dhjami duhet të jetë i bardhë dhe kompakt, kur e prek.

- Kur duam ta shkrijmë për shpejt mishin e ngri-rë, mjafton ta fusim në një enë me ujë të ftohtë dhe kripë.

- Mishin që e nxjerrim nga ngrica, duhet ta lëmë të shkrihet në katin e parë të frigoriferit, sepse mishi që shkrihet në një ambient të nxehtë, humbet proteinat. Në qoftë se mishi i shkri-rë ngrihet përsëri, humbet vitaminat dhe lehtësohet riprodhimi i mikroorganiz-mave të dëmshme.

- Në qoftë se duam të përdorim një pjesë të mishit të grirë, nuk duhet ta shkrijmë të gjithin, por presim me thikë vetëm pjesën që na duhet dhe pjesën tjetër e fusim përsëri në frigorifer.

- Është më mirë që mishin ose mishin e grirë ta ndajmë më përpara në sasi të mjaftueshme për një përdorim, sepse i gjithë mishi nuk do të shkrihej njëherësh dhe nuk do të humbiste proteina gjatë ringrirjes.

- Në qoftë se mishi i ngrirë është në copa të vogla, mund të skuqet pa pritur që të shkrihet.

- Në qoftë se mishin që do të gatuajmë e nxjerrim më përpara nga frigoriferi, ai do të bëhet më i shijshëm dhe më i butë.

- Kur duam ta ziejmë mishin, po ta vendosim me-njëherë në ujë të ftohtë, të gjitha vlerat ushqyese të tij do të kalojnë në ujë. Për ta parandaluar këtë, duhet ta hedhim mishin në ujë të vluar. Në këtë mënyrë, pjesa e sipërme e mishit formon një cipë, e cila ndalon kalimin e lëndëve ushqyese të mishit në ujë. Kështu, shija e mishit do të jetë më e mirë dhe lëngu i tij i papërzier.

- Në qoftë se duam të përftojme lëng mishi me aromë të mirë, duhet ta ziejmë atë në ujë të ftohtë. Kur duam të përftojme lëng mishi, në fillim duhet ta vlojmë mishin në zjarr të fuqishëm dhe t'ia heqim shkumën, që formon. Pastaj e vlojmë në zjarr të ulët, në mënyrë që shija e mishit t'i kalojë ujit.

- Kur ziejmë mish ose pulë, ndihet një erë e rëndë. Për të ndaluar këtë, duhet të hedhim një qepë të qëruar në tenxhere.

- Lëngun e mishit që ua hedhim gjellëve për t'i leze-tuar, duhet ta përgatisim brenda dite. Lëngu i mishit që vlohët disa herë, e humbet shijen e tij.

- Mish i që është shumë i fortë, mund të marinohet mirë me karbonat, të lihet pak ashtu, pastaj të gatu-het.

- Për të zbutur biftekët, më parë i marinojmë me uthull dhe vaj ulliri, pastaj i lëmë pak në një përzierje

uji dhe uthulle.

- Për të zbutur mishin që duam të ziejmë, mund t'i hedhim ujit pak lëng limoni ose uthull. Në qoftë se duam të dalë i butë mishi i skuqur, duhet ta lëmë për një natë në një përzierje uthulle dhe vaji ulliri.

- Mishin që duam ta gatujmë, po ta marinojmë një natë përpara me vaj ulliri, erëza dhe uthull ose kos, bëhet më i butë dhe më i shijshëm.

- Në qoftë se mishin e lëmë për shumë kohë në përzierjen me të cilën e marinojmë, ai mund të shpërbëhet.

- Në qoftë se duam ta servirim edhe përzierjen me të cilën kemi marinuar mishin, duhet më përpara ta ziejmë për rreth 5 minuta, në mënyrë që të vdesin mikrobet që mund të kenë mbetur nga mishi i gjallë.

- Copat që ngjiten pas tenxheres kur skuqim mishin, duhet të hidhen përsëri në tenxhere, sepse përmbajnë shumë aromë.

- Mishi që zihet për një kohë të gjatë në temperaturë të lartë, fillon të nxihet dhe në të fillojnë të formohen substanca të dëmshme. Për këtë arsye, mishi duhet të gatuhet në temperaturë mesatare dhe me kapak të mbyllur.

- Në qoftë se doni t'u serviri mysafirëve tuaj mish me ndonjë lloj salce, duhet ta përgatisni një ditë më përpara, sepse ushqimet me salca janë më të shijshëm, kur nxehen më vonë.

- Në qoftë se duam që ushqimet e përgatitura me mish të kuq të jenë të shijshme, mishit mund t'i hedhim pak rozmarinë sipër si dhe pjesët e kockave t'i lyejmë me pak hudhër.

- Gjellërave me mish të kuq duhet t'u hedhim kripën, pasi të zihen mirë, ndërsa atyre me mish të bardhë, kripën ua hedhim pak para se të zihen, në këtë mënyrë, mishi nuk forcohet.

- Po t'i hedhim një lugë çaji karbonat, miellit që përdorim për të skuqur mëlçitë, ato do të dalin më të buta.

- Për të dalë i butë mishi që pjekim në zgarë, nuk duhet të presim që të piqet krejt nga njëra anë. Sapo të zverdhet pak njëra anë dhe të fillojë të lëshojë lëngun e saj, duhet ta kthejmë nga ana tjetër. Pasi të piqet kjo anë, e kthejmë dhe pjekim anën e parë.

- Kur servirim mishin e zgarës, po t'i vendosim pak gjalpë sipër, ai fiton një shije të veçantë.

- Mishi i kafshëve të gjahut mund të këtë një erë të rëndë. Për ta larguar këtë, duhet t'i marinojmë me pak miell dhe ta lëmë aty për rreth një gjysmë ore. Çfarëdo lloj mishi qoftë më parë, duhet ta ziejmë.

Pastaj vendosim rreth mishit lëng qepe, specia, erëza (sipas dëshirës) dhe kripë. Së fundmi, përziejmë një të kuq veze me kos dhe e lyejmë me të, e vendosim në një tepsi të vajosur dhe e fusim në furrë.

- Po t'i shtojmë gjellës me mish një gjysmë gote ujë, ku kemi hedhur tre lugë çaj dhe një gjysmë lugë çaji sheqer, gjella do të bëhet më e shijshme.

- Në qoftë se kemi dyshime se mos mishi është prishur, i ngulim një shtizë mishit dhe në qoftë se shtiza ka një erë të çuditshme, kjo do të thotë që mishi është prishur.

- Në qoftë se presim për 15 minuta pasi është pjekur rostoja, do të kemi një shije më të mirë dhe do të pritët më kollaj.

- Për të shmangur tharjen e mishit gjatë pjekjes në furrë, mund të vendosim një enë me ujë në një qoshe të përshtatshme të furrës.

- Mishin që është në copa të vogla, po ta shplajmë me ujë para gatimit, do të bëhet më i butë edhe në qoftë se e skuqim, edhe në qoftë se e bëjmë në zgarë.

- Kur e gatujmë në zgarë, yndyra e mishit bie në zjarr dhe kapet flakë. Për të shmangur këtë mund t'i hedhim kripë zjarrit.

- Për të ndaluar ngjitjen e mishit në zgarë, mund ta lyejmë zgarën me qepë dhe vetë zgarën ta nxehim mirë.

- Po t'i hedhim përbërjes së qofteve pak vaj, qoftet dalin më të buta, po kështu, po t'u shtojmë një të kuq veze, një thalb hudhër, borzilok dhe kërpudha të grira hollë, ato dalin më të shijshme.

- Ata që pëlqejnë qoftet e forta, mund t'i grijnë përbërjes së tyre pak djathë kaçkavall.

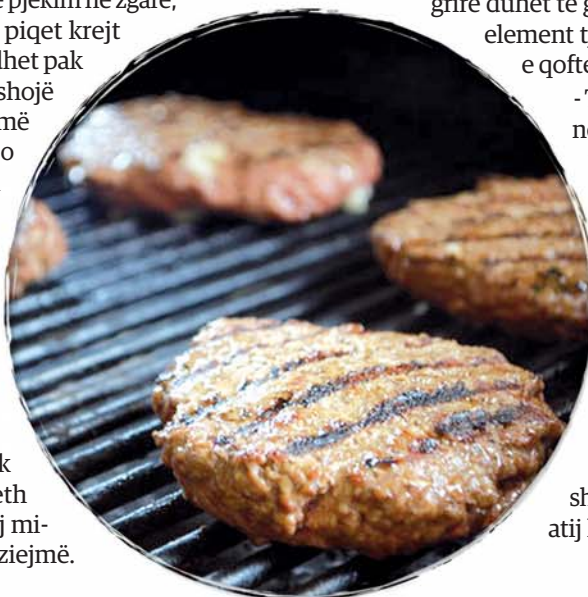
- Kur duam t'i bëjmë qoftet në zgarë, duhet t'i bëjmë pak të mëdha, në mënyrë që të mos bien nga zgara si dhe të mos thahen nga humbja e vajit.

- Qoftet e përgatitura me 80% mish lope dhe 20% mish qengji dalin më të shijshme.

- Për të parandaluar shpërbërjen e qofteve, mishi i grirë duhet të grihet pak i trashë, kurse një element tjetër që ndalon shpërbërjen e qofteve është karbonati.

- Tuli i bukës duhet të përdoret në sasi të vogël te qoftet, sepse u prish atyre shijen si dhe bëhet shkak për shpërbërjen e tyre.

- Sa më i yndyrshëm të jetë mishi, aq më të buta dalin qoftet. Nuk keni pse të shqetësoheni për kaloritë, sepse mishi piqet në yndyrën e vet, duke e lëshuar atë, çka i pakëson atij kaloritë. Yndyra në formë shiriti përreth biftekut, ia shton atij hijeshinë.

Prodhimet me të cilat kemi fituar SHPËRBLIMIN KOSOVAR TË PRODUKTIT TË QUMËSHITIT 2005

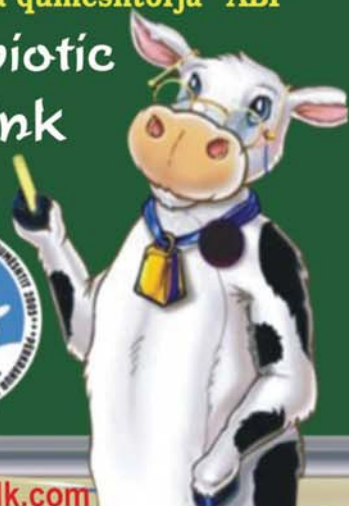
KONSUMONI PRODUKTE ME CILËSI TË VËRTETUAR

CILËSI E VËRTETUAR

Jogurtat me përmbajtje
të kulturave *Bio Active*
Në Kosovë prodhohet
vetëm nga qumështorja "ABI"

Probiotic
drink

www.abimilk.com

Industria e qumështit "ABI" Prizren-Kosovë

Adresa-Address: "Tirana" N:9, Prizren
Tel & Fax: +381 29 622 356
E-mail: abi@abimilk.com

www.abimilk.com

Industria e qumështit "ABI" Prizren-Kosovë

"ABI" është licensuar nga ana e Agjencisë Veterinare e Ushqimit të Kosovës

Numri i licencës : AVUK-001

"ABI" ka fituar të drejtën për eksport me numrin eksportues : KS-033